

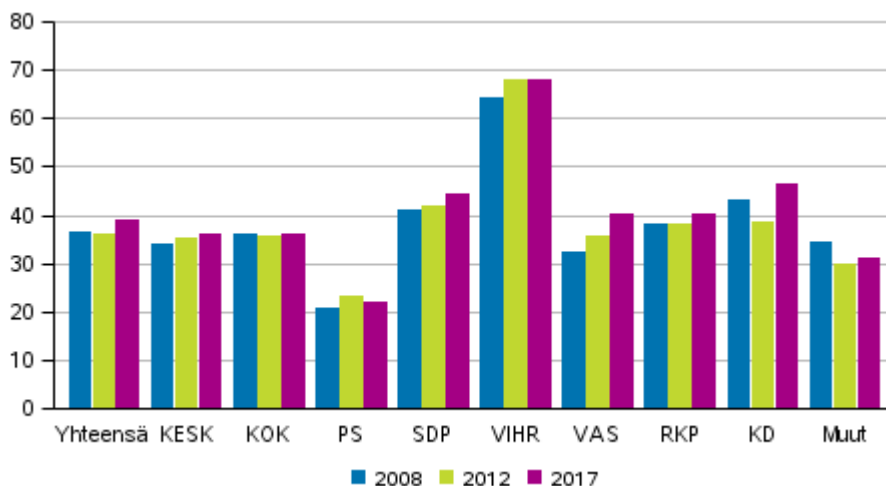
Kunnallisvaalit 2017

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Kuntavaaleissa 2017 valituista 44 prosenttia uusia kunnanvaltuutettuja

Vuoden 2017 kuntavaaleissa valittiin yhteensä 8 999 valtuutettua kunnanvaltuustoihin. Valituista valtuutetuista oli naisia 39,0 prosenttia, mikä on 0,9 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vaaleissa asetetuista ehdokkaista. Naisten osuus kunnanvaltuutetuiksi valituista kasvoi kuitenkin 2,8 prosenttiyksiköllä edellisistä vaaleista.

Naisten osuus valituista puolueittain kuntavaaleissa 2008, 2012 ja 2017, %

Kaikkien kuntavaaleissa valittujen keski-ikä oli 50,7 vuotta. Valituista istuvia kunnanvaltuutettuja oli 56,1 prosenttia. Eduskuntapuolueista suhteellisesti eniten istuvia kunnanvaltuutettuja valittiin uudelle valtuustokaudelle Perussuomalaisista, 62,2 prosenttia. Suhteellisesti eniten uusia kunnanvaltuutettuja valittiin puolestaan Vihreän liiton ehdokkaista, 65,7 prosenttia.

Valituista 92,7 prosenttia oli suomen- tai saamenkielisiä, ruotsinkielisiä oli 6,5 prosenttia ja muuta kieltä äidinkielenään puhuu 0,7 prosenttia valituista. Suhteellisesti eniten muunkielisiä, 1,9 prosenttia, valittiin eduskuntapuolueista Vihreän liiton ehdokkaista.

Pääasiallisen toiminnan perusteella kaikista kuntavaaleissa valituista työllisiä oli 80,6 prosenttia, työttömiä 4,2 ja työvoiman ulkopuolella 15,2 prosenttia. Eduskuntapuolueista suhteellisesti eniten työllisiä on kokoomuksen riveistä valituista (85,1 %) ja vähiten Vasemmistoliitolla (70,8 %).

Valittujen taustatekijöitä puolueittain kuntavaaleissa 2017

Puolue	Kunnan- valtuu- tettuja (%)	Valittujen ikä keski- määrin	Suomen- ja saamen- kielisiä (%)	Ruotsin- kielisiä (%)	Muun- kielisiä (%)	Työllisiä (%)	Työttömiä (%)	Työ- voiman ulko- puolella (%)	Tulot keski- määrin
KESK	58,4	50,6	99,6	0,1	0,2	84,8	3,0	12,2	45 543
KOK	56,2	49,7	97,9	1,5	0,5	85,1	2,3	12,6	67 152
PS	62,2	49,3	98,8	0,4	0,8	73,6	8,8	17,6	39 580
SDP	59,3	53,0	95,9	2,9	1,2	77,3	4,2	18,5	44 255
VIHR	34,3	43,2	95,9	2,2	1,9	82,6	6,7	10,7	41 126
VAS	56,8	53,6	97,7	1,1	1,2	70,8	6,7	22,5	39 897
RKP	54,6	50,1	5,1	93,4	1,5	82,8	2,1	15,1	53 998
KD	44,0	53,2	88,6	11,1	0,3	74,4	5,4	20,3	45 538
Muut	50,2	52,5	92,9	5,9	1,3	74,8	6,7	18,5	43 647
Kaikki valitut	56,1	50,7	92,7	6,5	0,7	80,6	4,2	15,2	48 087

Kaikkien valittujen keskimääräiset valtionveronalaiset tulot ovat 48 087 euroa vuodessa. Eduskuntapuolueista keskimäärin suurimmat tulot ovat Kokoomuksen uusilla kunnanvaltuutetuilla, 67 152 euroa, pienimmät Perussuomalaisten uusilla valtuutetuilla, 39 580 euroa.

Tarkemmat tiedot kuntavaalien ehdokkaista ja valituista löytyvät katsauksesta: Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi kuntavaaleissa 2017.

Tilastokeskuksen vaalitulospalvelut

Tilastokeskus julkaisee kuntavaaliehdokkaiden ja valittujen taustoista katsauksen, jossa tarkastellaan muun muassa ehdokkaiden ja valittujen sukupuolijakaumaa, ikää, syntyperää, koulutusta, työllisyyttä, tulotasoa ja perheasemaa verrattuna äänioikeutettujen vastaaviin tietoihin.

Tilastokeskuksen maksuttomassa vaalikarttapalvelussa on kartoin ja kuvioin havainnollistettua tietoa kunnallisvaaleista. Teemoina ovat muun muassa äänestysaktiivisuus, eniten ääniä saanut puolue, puolueiden kannatus ja kannatuksen muutos sekä nuorten, naisten ja uusien valtuutettujen osuus. Tietoja voi tarkastella eri aluetasoilla: kunnittain, vaalipiireittäin ja suurimmissa kaupungeissa äänestysalueittain.

Tarkemmat vaalitulostiedot löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web tietokantapalvelusta, jossa jokainen voi muodostaa omia tilastotaulujaan vaaleista.

[Vaalikarttapalvelu](#)

[Tietokantataulukot](#)

Sisällys

1. Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi kuntavaaleissa 2017.....	5
1.1. Yhteenveto	5
1.2. Ehdokkaat, valitut ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan	7
1.3. Ikärakenne.....	12
1.4. Ulkomaalaistausta.....	17
1.5. Koulutustaso.....	22
1.6. Työmarkkina-asema.....	23
1.7. Perheasema	28
1.8. Lasten määrä.....	31
1.9. Tulotaso	32

Taulukot

Taulukko 1. Ehdokkaiden ja valittujen lukumäärä puolueittain kuntavaaleissa 2008, 2012 ja 2017	8
Taulukko 2. Naisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa vuosina 2000–2017, %	10
Taulukko 3. Ehdokkaiden ja valittujen keski-ikä puolueittain kuntavaaleissa 2017	15
Taulukko 4. Ehdokkaiden ja valittujen puoluejakauma kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2017, %	17
Taulukko 5. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut äidinkielen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %	18
Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltyinä, kuntavaaleissa 2017, %	19
Taulukko 7. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla) osuus ehdokkaista ja valituista kuntavaaleissa 2008–2017, %	20
Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat kansalaisuuden mukaan kuntavaaleissa 2017	22
Taulukko 9. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden (18-64-v.) ja valittujen työllisyysaste sukupuolen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %	25
Taulukko 10. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut työnantajan sektorin ja kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2017, %	28
Taulukko 11. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut puolueittain valitut perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2017, %	30
Taulukko 12. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut puolueittain lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kuntavaaleissa 2017.....	32
Taulukko 13. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %	33
Taulukko 14. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa vuodessa) kuntavaaleissa 2017, %	35

Kuviot

Kuvio 1. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %	9
Kuvio 2. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut (puolueittain) sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	9
Kuvio 3. Naisten osuus ehdokkaista ja valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %.....	11
Kuvio 4. Vuonna 2012 ehdolla olleiden ja uusien ehdokkaiden osuus ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %.....	12

Kuvio 5. Uusien valtuutettujen osuudet puolueittain kuntavaaleissa 2017, %	12
Kuvio 6. Äänioikeutettujen ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	13
Kuvio 7. Ehdokkaiden ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	13
Kuvio 8. Valittujen ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	14
Kuvio 9. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut ikäluokittain kuntavaaleissa 2017, %	14
Kuvio 10. Ehdokkaiden ja valittujen osuudet ikäluokasta sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	16
Kuvio 11. Vieraskielisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %	19
Kuvio 12. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %.....	21
Kuvio 13. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	23
Kuvio 14. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %.....	23
Kuvio 15. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	24
Kuvio 16. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden (18-16-v.) ja valittujen työllisyysaste maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %.....	25
Kuvio 17. Työlliset äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut sosioekonomisen aseman mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	26
Kuvio 18. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut työnantajan sektorin mukaan kuntavaaleissa 2017, %.	2
	7
Kuvio 19. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2017, %.....	29
Kuvio 20. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut lasten lukumäärän mukaan kuntavaaleissa 2017, %.	31
Kuvio 21. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2017.....	33
Kuvio 22. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa) kuntavaaleissa 2017.....	34
Kuvio 23. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien osuus ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %.....	36
Kuvio 24. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluvat ehdokkaat ja valitut puolueittain kuntavaaleissa 2017, %.....	36
Kuntavaalit, laatuseloste.....	37

1. Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi kuntavaaleissa 2017

Seuraavassa tarkastellaan äänioikeutettuja ja puolueiden ehdokkaaksi asettamia henkilöiden eri taustatietojen mukaan. Tiedot äänioikeutetuista on saatu 22.2.2017 perustetusta äänioikeusrekisteristä ja tiedot ehdokkaista 9.3.2017 perustetusta ehdokasrekisteristä. Tiedot valituksi tulemisesta perustuvat 12.4.2017 vahvistettuun tulokseen. Taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, työssäkäynti- ja perhetilastoihin sekä tutkintorekisteriin.

Ehdokkaat eroavat ikä- ja sukupuolirakenteeltaan kaikista äänioikeutetuista. Ehdokkaissa on alle 30- ja yli 70-vuotiaita huomattavasti vähemmän kuin äänioikeutetuissa sekä miehiä enemmän kuin naisia. Tämä on otettava huomioon, kun ehdokkaita verrataan äänioikeutettuihin. Analyysin taulukoissa ja kuvioissa tietoja ei ole ikävakioitu. Vakiointi pienentäisi hieman eroa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä esim. verrattaessa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen koulutustasoa, pääasiallista toimintaa, perheasemaa ja sosioekonomista asemaa.

Seuraavassa tarkastelussa on eritelty vain eduskuntapuolueet. Muiden puolueiden asettamat ehdokkaat ja valitsijayhdistysten ehdokkaat on esitetty yhtenä luokkana 'Muut'.

1.1. Yhteenveto

Ehdokkaiden ja valittujen määrä laskee, keski-ikä nousee

Kuntavaalien ehdokasmäärä on ollut jo pitkään laskussa. Nyt kuntavaaleihin asetettiin 33 618 ehdokasta, joka on 3 500 ehdokasta vähemmän kuin vuonna 2012 ja 6 100 vähemmän kuin vuoden 2000 vaaleissa. Ainoastaan Vihreä liitto ja Suomen Kristillisdemokraatit onnistuivat asettamaan ehdokkaita viimekertaisia enemmän. Aiempien vuosien tapaan eniten ehdokkaista on Suomen Keskustalla, vaikka myös sen ehdokasmäärä on vähentynyt aikaisemmista vuosista.

Valtuustoihin valittujen määrä laski viime vaaleista lähes 700:lla. Valittujen määrän vähenemiseen vaikuttavat vaalien välillä tapahtuneet kuntaliitokset. Vuonna 2012 valittiin valtuutetut 304 kunnan valtuustoon, nyt kuntia on yhdeksän vähemmän. Valittujen määrä väheni kokonaisuudessaan seitsemällä prosentilla. Keskimääräistä enemmän valittujen määrä väheni Perussuomalaisilla, Kokoomuksella ja Keskustalla. Valtuutettujen määrää puolestaan lisäsivät Vihreä liitto, Vasemmistoliitto ja Kristillisdemokraatit.

Naisten osuus ehdokkaista on pysytellyt jo pitkään noin 40 prosentissa. Vain Vihreällä liitolla on ehdokkaissaan naisenenmistö. Sen ehdokkaista noin 58 prosenttia on naisia. Eduskuntapuolueista vähiten naisehdokkaita on Perussuomalaisilla, 25 prosenttia ehdokkaista. Valituista naisista on 39 prosenttia. Naisten osuus valituista nousi edellisistä vaaleista lähes kolmella prosenttiyksiköllä.

Ehdokkaat ovat keskimäärin vajaan vuoden nuorempia kuin äänioikeutetut. Ehdokkaiden keski-ikä on kuitenkin noussut nopeammin kuin äänioikeutettujen. Vuodesta 2000 ehdokkaiden keski-ikä on noussut 3,6 vuotta. Samassa ajassa äänioikeutettujen keski-ikä on noussut vajaan kolme vuotta. Kunnanvaltuustoihin valitut ovat keskimäärin noin 50-vuotiaita. Edellisissä vaaleissa vuonna 2012 valituiksi tulleiden keski-ikä oli tasan 50 vuotta. Vuoden 2008 vaaleista valituiksi tulleiden keski-ikä on noussut noin vuodella.

Valtuustopaikoista 44 prosenttia muille kuin nykyisille valtuutetuille

Kaikista puolueiden asettamista ehdokkaista yli puolet oli ehdokkaana myös vuoden 2012 kuntavaaleissa ja molemmissa vaaleissa pääosin saman puolueen ehdokkaana. Viime vaaleista ehdokaslistaansa on eniten uudistanut Vihreä liitto, jonka ehdokkaista 60 prosenttia ei ollut ehdokkaana edellisissä kuntavaaleissa.

Kunnanvaltuutettuja ehdokkaista on noin viidennes. Eniten kunnanvaltuutettuja on Keskustan listoilla, noin 28 prosenttia puolueen ehdokkaista. Istuvia kansanedustajia ehdokkaana on 162. Uusien valtuustojen jäsenistä 44 prosenttia ei vaalien aikaan ollut kunnanvaltuutettuna.

Asukasmäärältään pienissä, alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskustalla on valta-asema niin ehdokasasettelussa kuin valtuustopaikkajaoissa. Alle 5 000 asukkaan kunnissa jopa 40 prosenttia ehdokkaista on Keskustan asettamia. Valtuustopaikoista puolet pienissä kunnissa menee Keskustalle.

Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa ehdokkaiden puoluejakauma on huomattavasti tasaisempi eikä millään puolueella ole yli 20 prosentin osuutta ehdokkaista. Kuitenkin näissä kunnissa valtuustoihin valituista neljännes on Kokoomuksen ehdokkaita.

Ulkomaalaistaustaiset aliedustettuja

Äänioikeutettuihin verrattuna ulkomaalaistaustaiset ovat aliedustettuina niin ehdokkaissa kun valituissakin. Ulkomaalaistaustaisia, eli henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on äänioikeutetuista vajaat kuusi prosenttia, ehdokkaista hieman yli kaksi prosenttia ja valituiksi tulleista 0,7 prosenttia. Vuodesta 2008 lähtien ulkomaalaistaustaisten osuus valituksi tulleista on noussut 0,3 prosentista 0,7 prosenttiin. Eniten ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on RKP:llä (4,2 %) ja vähiten Keskustalla (1,2 %). Suurin ulkomaalaistaustaisten osuus valituista on Vihreällä liitolla (1,7 %) ja vähiten Keskustalla (0,2 %).

Äidinkielen mukaan tarkasteltuna tulos on samanlainen. Vieraita kieliä puhuvia on ehdokkaissa ja valituissa selvästi vähemmän kuin äänioikeutetuissa. Vieraita kieliä puhuvia ehdokkaita on 727 ja valittujen joukossa vain 66. Suurin vieraskielisten ryhmä ovat venäjänkieliset, 164 ehdokasta ja toiseksi suurin vironkieliset, 72 ehdokasta. Ainoa vieraskielisten ryhmä, joka ylitti kymmenen henkilön rajan, oli somalinkieliset 11 valtuustoon valitulla.

Ehdokkaissa on yli 60 eri maan kansalaisia, vaikka ulkomaan kansalaisten osuus onkin alle prosentti kaikista ehdokkaista. Äänioikeutetuista ulkomaan kansalaisia on neljä prosenttia. Ulkomaan kansalaisia on ehdokkaana 263 henkilöä. Valituiksi tulleista on ulkomaan kansalaisia 17.

Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Suomen kansalaisia, joilla on myös jonkin toisen maan kansalaisuus, on ehdokkaana 462. Heidän osuutensa kaikista ehdokkaista on 1,4 prosenttia. Kaikista äänioikeutetuista tällaisia kaksoiskansalaisia on noin 1,7 prosenttia. Kaksoiskansalaisia valittiin kuntien valtuustoihin 48 henkilöä.

Ehdokkaat ja valitut korkeammin koulutettuja ja enemmän työelämässä

Koulutukseltaan ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista selvästi. Ehdokkaista lähes 90 prosentilla on jokin perusasteen jälkeinen tutkinto, kun taas äänioikeutetuista perusasteen jälkeisen tutkinnon on suorittanut 73 prosenttia. Paljolti tämä on selitettävissä äänioikeutettujen ja ehdokkaiden erilaisella ikärakenteella. Korkein koulutustaso on Vihreän liiton ehdokkailla. Heistä yli puolet on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon, kun kaikista ehdokkaista vastaavan tasoisen tutkinnon on suorittanut kolmannes ja äänioikeutetuista viidennes.

Kunnanvaltuustoihin valitut ovat korkeammin koulutettuja kuin äänioikeutetut ja ehdokkaana olleet. Valituista korkeakouluasteen tutkinto on noin 40 prosentilla ja pelkän perusasteen varassa on noin yhdeksän prosenttia.

Ero ehdokkaiden, valittujen ja äänioikeutettujen ikärakenteessa heijastuu myös eroavaisuuksiin ehdokkaiden, valittujen ja äänioikeutettujen työmarkkina-asemassa: valituista työllisiä on yli 80 prosenttia, ehdokkaista lähes 70 prosenttia, äänioikeutetuista noin puolet. Eläkkeellä on puolestaan lähes 30 prosenttia äänioikeutetuista, ehdokkaista 17 prosenttia ja valituista 12 prosenttia. Työllisyysaste lasketaan työllisten osuutena työikäisestä, 18–64 -vuotiaasta väestöstä. Valituiksi tulleiden työllisyysaste on korkea, koko maan tasolla 89 prosenttia. Se on yksitoista prosenttiyksikköä korkeampi kuin ehdokkaiden ja reilut 20 prosenttiyksikköä korkeampi kuin äänioikeutettujen.

Sosioekonomiselta asemaltaan ehdokkaissa ja valituissa on enemmän yrittäjiä kuin äänioikeutetuissa. Yrittäjien osuus työllisistä valituista on 20 prosenttia, ehdokkaista on 16,5 prosenttia ja äänioikeutetuista 10,5 prosenttia. Eniten yrittäjiä on Keskustan ehdokkaista, lähes 30 prosenttia, joista yli puolet on maa- ja metsätalousyrittäjiä. Myös Kokoomuksen ehdokkaista yrittäjiä on reilu viidennes.

Kuntasektori työllistää ehdokkaita ja valittuja enemmän kuin äänioikeutettuja. Työllisistä valtuustoihin valituista kuntasektorilla työskentelee 37 prosenttia, ehdokkaista noin 31 prosenttia. Äänioikeutetuista kuntatyönantajan palveluksessa on 23 prosenttia. Valtiosektorin palkansaajia on ehdokkaana etenkin suuremmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa. Niissä yli kymmenen prosenttia työllisistä ehdokkaista on valtiosektorilla kun kaikista ehdokkaista 6,5 prosenttia ja äänioikeutetuista 5,8 prosenttia työskentelee valtiolla. Näissä kunnissa valtuustoihin valituista viidennes on valtiosektorin palkansaajia.

Valituista yli 40 prosenttia lapsiperheen vanhempia

Ehdokkaat ja valitut poikkeavat myös perheasemaltaan äänioikeutetuista: lapsiperheen vanhempia on valituissa (42 %) ja ehdokkaissa (36 %) huomattavasti enemmän kuin äänioikeutetuissa (23 %). Yksin asuvia puolestaan on valituista noin 12 prosenttia ja ehdokkaista alle 20 prosenttia kun äänioikeutetuista noin neljännes asuu yksin. Perheaseman eroavaisuutta selittää jo se, että ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenne on erilainen.

Tämänhetkinen perheasema ei kerro sitä, kuinka monella ehdokkaalla ja äänioikeutetulla on tai on ollut omia lapsia. Asiaa voidaan kuitenkin tarkastella Väestötietojärjestelmään tallennetun lasten lukumäärätiedon perusteella. Ehdokkailla ja valituiksi tulleilla on lapsia keskimääräistä enemmän. Ehdokkaista 78 prosentilla on omia lapsia ja valituiksi tulleilla 85 prosentilla. Äänioikeutetuilla vastaava osuus on 65 prosenttia. Valituilla on keskimäärin 2,3 lasta, ehdokkailla 2,0 lasta ja äänioikeutetuilla 1,5 lasta. Eniten lapsia valituiksi tulleista on Kristillisdemokraateilla eli keskimäärin kolme lasta ja vähiten Vihreällä liitolla, 1,8 lasta.

Kokoomuksen ehdokkaat ja valitut suurituloisimpia

Ehdokkaat ja valituiksi tulleet ovat korkeasti koulutettuja ja heistä myös suurempi osa on työelämässä kuin äänioikeutetut. Tämä selittää osin myös sen, että ehdokkaiden ja valittujen tulotaso on korkeampi kuin äänioikeutettujen. Valituiksi tulleiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani on 30 000 euroa vuodessa. Ehdokkaiden käytettävissä olevan rahatulon mediaani vuonna 2015 oli 26 100 euroa, äänioikeutettujen 5 600 euroa vähemmän. Käytettävissä olevilla rahatuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Puolueittain ehdokkaiden tulot vaihtelevat Kokoomuksen 31 200 eurosta Perussuomalaisten 22 200 euroon. Kun äänioikeutettu väestö järjestetään tulojen mukaan ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen osaan, saadaan äänioikeutetun väestön tulokymmenykset. Näistä jokaisessa on hieman alle 440 000 henkilöä.

Äänioikeutetun väestön suurituloisimmalla kymmenesosalla on käytettävissään vähintään 38 000 euroa ja pienituloisimmalla korkeintaan 8 250 euroa vuodessa.

Suurituloisimpia ovat Kokoomuksen tulevat valtuutetut. Heillä on käytettävissään keskimäärin 36 700 euroa vuodessa. Pienituloisimpia ovat Perussuomalaisten valituiksi tulleet. Heidän käytettävissään olevien rahatulojen mediaani on noin 27 400 euroa vuodessa.

Kaikista ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 18 prosenttia ja valituiksi tulleista noin 28 prosenttia. Niin ehdokkaiden kuin valituiksi tulleidenkin tulojakauman hyvätuloisimmassa päässä ovat Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaat. Kokoomuksen valituista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 46 prosenttia ja RKP:n valituista noin kolmannes.

Alimpaan tulokymmenykseen kuuluu siis kymmenesosa kaikista äänioikeutetuista. Ehdokkaista tähän sijoittuu hieman vähemmän, noin kuusi prosenttia. Ainoastaan valitsijayhdistysten ja eduskunnan ulkopuolisten puolueiden listoilla olevista naisehdokkaista yli kymmenen prosenttia kuuluu alimpaan tulokymmenykseen. Muiden puolueiden osalla osuudet vaihtelevat 2,6 ja yhdeksän prosentin välillä.

Valituiksi tulleista alimpaan tulokymmenykseen kuuluu noin kolme prosenttia. Eniten alimpaan tulokymmenykseen kuuluu eduskuntapuolueiden ulkopuolisisten puolueiden ja valitsijayhdistysten listoilta valituista, 5,5 prosenttia. Kristillisdemokraattien valituista alimpaan tulokymmenykseen kuuluu vähiten, 1,6 prosenttia.

1.2. Ehdokkaat, valitut ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan

Vihreä liitto lisäsi valtuustopaikkojaan kaksikolmasosaa, Perussuomalaiset menettivät kolmanneksen

Kuntavaaleihin asetettiin 33 618 ehdokasta. Tämä on 3 506 ehdokasta vähemmän kuin vuonna 2012. Lähes kaikilla puolueilla ehdokkaiden määrä laski edellisistä kuntavaaleista. Ainoastaan Vihreä liitto ja Suomen Kristillisdemokraatit onnistuivat asettamaan ehdokkaita enemmän kuin vuoden 2012 vaaleissa. Vihreällä liitolla oli vuoden 2012 vaaleissa 2 299 ehdokasta, nyt vuoden 2017 vaaleissa kolmesataa enemmän eli 2 600 ehdokasta. Suomen Kristillisdemokraatit kasvattivat ehdokasmääräänsä noin sadalla ehdokkaalla. Eniten ehdokkaiden määrä väheni Kansallisella Kokoomuksella niin lukumääräisesti kuin

suhteellisestikin. Aiempien vuosien tapaan eniten ehdokkaita on Suomen Keskustalla (7 461), vaikka myös sen listoilta valtuustoihin pyrkijöitä on edelliskertaa vähemmän. (Taulukko 1)

Manner-Suomen kuntien valtuustoihin valittiin 8 999 valtuutettua. Tämä on 674 valtuutettua vähemmän kuin vuonna 2012. Valittujen määrän vähenemiseen vaikuttavat vaalien välillä tapahtuneet kuntaliitokset. Vuonna 2012 valittiin valtuutetut 304 kunnan valtuustoon, nyt kuntia on yhdeksän vähemmän.

Valittujen määrä väheni kokonaisuudessaan seitsemällä prosentilla. Keskimääräistä enemmän valittujen määrä väheni Perussuomalaisilla, Kokoomuksella ja Keskustalla. Valtuutettujen määrää puolestaan lisäsivät Vihreä liitto, Vasemmistoliitto ja Kristillisdemokraatit. Paikkalukuaan kasvattivat myös valitsijayhdistysten ja pienempien puolueiden edustajat. Vihreä liitto olikin selkeästi vaalien voittaja lisäten valtuutettujen määrää lähes 66 prosentilla. Vastaavasti Perussuomalaiset menetti valtuustopaikkojaan yli kolmanneksella.

Eniten valtuustopaikkoja on edelleen Keskustalla. Manner-Suomen kuntien valtuustoista lähes kolmannes on Keskustan nimissä. Toiseksi eniten valtuustopaikkoja on SDP:llä (18,8 %) ja kolmanneksi Kokoomuksella (17,9 %). Vaalien voittaja Vihreä liitto kasvatti osuuttaan valtuustopaikoista 2,6 prosenttiyksiköllä 3,3 prosentista 5,9 prosenttiin. Perussuomalaisten osuus valtuustopaikoista väheni 3,8 prosenttiyksikköä, 12,4 prosentista 8,6 prosenttiin.

Taulukko 1. Ehdokkaiden ja valittujen lukumäärä puolueittain kuntavaaleissa 2008, 2012 ja 2017

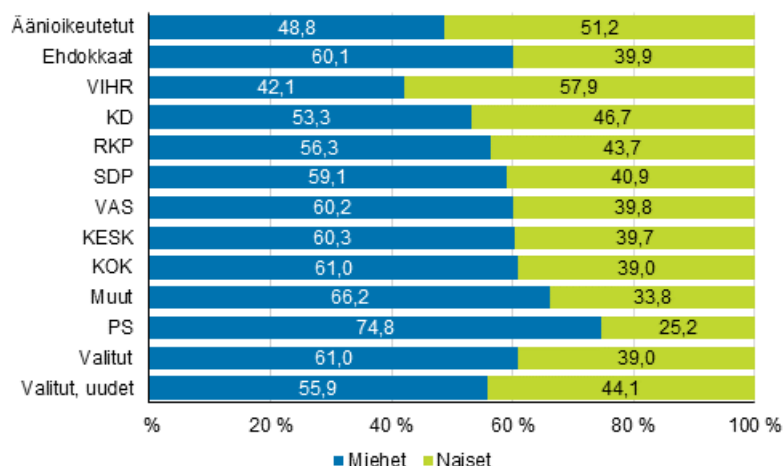
	Ehdokkaiden lukumäärä			Muutos edellisiin vaaleihin, %		Valittujen lukumäärä			Muutos edellisiin vaaleihin, %	
	2008	2012	2017	2012	2017	2008	2012	2017	2012	2017
Yhteensä	38 509	37 124	33 618	-3,6	-9,4	10 412	9 674	8 999	-7,1	-7,0
Suomen Keskusta KESK	9 977	8 401	7 461	-15,8	-11,2	3 518	3 077	2 824	-12,5	-8,2
Kansallinen Kokoomus KOK	7 628	6 874	5 739	-9,9	-16,5	2 020	1 735	1 490	-14,1	-14,1
Perussuomalaiset PS	1 840	4 394	3 831	138,8	-12,8	443	1 195	770	169,8	-35,6
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	7 702	6 986	6 132	-9,3	-12,2	2 066	1 729	1 697	-16,3	-1,9
Vihreä liitto VIHR	2 192	2 299	2 600	4,9	13,1	370	323	534	-12,7	65,3
Vasemmistoliitto VAS	4 112	3 506	3 203	-14,7	-8,6	833	640	658	-23,2	2,8
Suomen Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1 407	1 350	1 324	-4,1	-1,9	511	480	471	-6,1	-1,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD	1 921	1 870	1 971	-2,7	5,4	351	300	316	-14,5	5,3
Muut	1 730	1 444	1 357	-16,5	-6,0	300	195	239	-35,0	22,6

Naisten osuus valituista kasvoi, mutta on edelleen alle 40 prosenttia

Ehdokkaista naisia on 39,9 prosenttia. Äänioikeutetuista enemmistö eli 51,2 prosenttia on naisia. Naisehdokkaiden osuus nousi vuoden 2012 kuntavaaleihin verrattuna yhdellä prosenttiyksiköllä. Vain Vihreällä liitolla on ehdokkaissaan naisenemmistö. Sen ehdokkaista 57,9 prosenttia on naisia. Toiseksi eniten naisehdokkaita on Kristillisdemokraateilla, joilla naisten osuus on 46,7 prosenttia ja kolmanneksi eniten Suomen ruotsalaisella kansanpuolueella, 43,7 prosenttia. SDP:llä, Vasemmistoliitolla, Keskustalla ja Kokoomuksella naisten osuus ehdokkaista on noin 40 prosenttia. Vähiten naisehdokkaita on Perussuomalaisilla, 25 prosenttia ehdokkaista. (Kuvio 1)

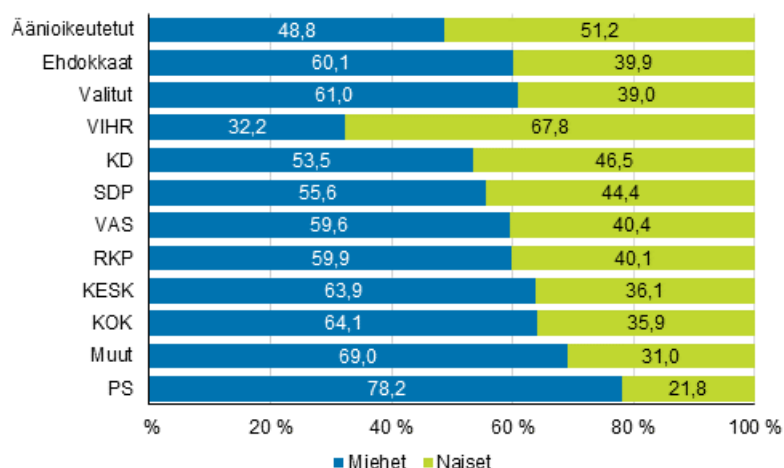
Valituista naisia on 39 prosenttia. Naisten osuus valituista nousi edellisistä vaaleista lähes kolmella prosenttiyksiköllä. Uusista valtuutetuista eli heistä, jotka eivät ole tällä hetkellä kunnanvaltuutettuja, naisten osuus on hieman korkeampi (44 %).

Kuvio 1. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Vihreän liiton valituista selkeä enemmistö on naisia, noin 68 prosenttia. Keskimääräistä enemmän naisia on myös Kristillisdemokraattien (46,5 %) ja SDP:n (44,4 %) valituista. Vähiten naisia kuntien valtuustoihin valittiin Perussuomalaisista. Heistä vain hieman yli viidennes on naisia. Myös Kokoomuksen ja Keskustan valtuutetuista vain noin 36 prosenttia on naisia. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut (puolueittain) sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Naisten osuus kaikista ehdokkaista on pysynyt noin 40 prosentin tuntumassa koko 2000-luvun. Useimmilla puolueilla naisten osuus puolueen ehdokkaista on pysytellyt hyvin samalla tasolla. Vain Vihreä liitto ja Vasemmistoliitto ovat kasvattaneet selkeästi naisten osuutta ehdokkaista viime vuosina. Vihreällä liitolla naisten osuus ehdokkaista on noussut vuodesta 2000 seitsemällä prosenttiyksikköä ja Vasemmistoliitolla 5,6 prosenttiyksikköä. (Taulukko 2)

Naisten osuus ehdokkaista on aina ollut hieman suurempi kuin valituista. 2000-luvun aiemmissa kuntavaaleissa naisten osuus valituista on ollut 3-4 prosenttiyksikköä pienempi kuin naisten osuus ehdokkaista. Nyt vuoden 2017 vaaleissa ero pieneni alle prosenttiyksikön.

Vihreän liiton niin ehdokkaista kuin valtuutetuistakin naiset ovat olleet enemmistönä koko 2000-luvun. Naisten osuus Vihreän liiton valituista on noin 68 prosenttia ja se on samalla tasolla kuin edellisellä kerrallakin. Viime vaaleista eniten naisten osuutta valituista kasvatti Kristillisdemokraatit, lähes kahdeksan prosenttiyksikköä. Myös Vasemmistoliitto kasvatti naisten osuutta valituista keskimääräistä enemmän ja pääsi naisten osuudessa valtuustopaikoista keskiarvon yläpuolelle. Keskiarvoa enemmän naisia on myös SDP:n ja RKP:n valtuutetuista.

Vähiten naisia valittiin kuntien valtuustoihin Perussuomalaisista. Heistä naisia on vain hieman yli viidennes.

Taulukko 2. Naisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa vuosina 2000–2017, %

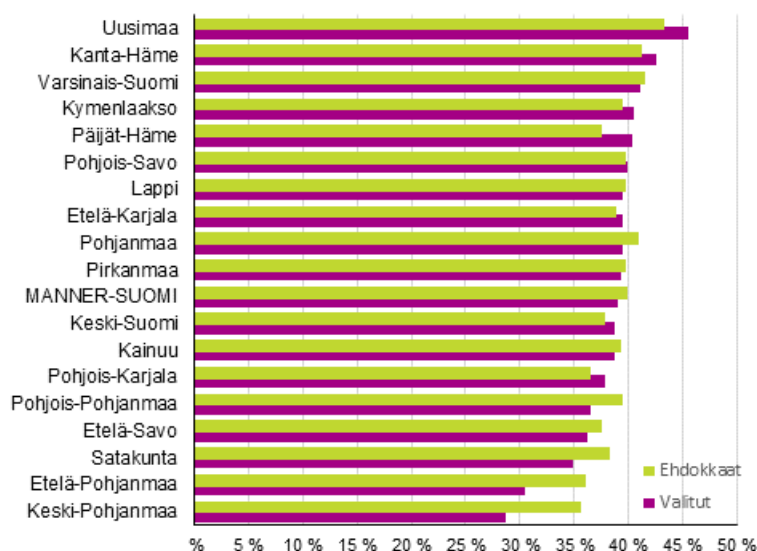
	2000		2004		2008		2012		2017	
	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Äänioikeutetut	51,8		51,6		51,5		51,4		51,2	
Yhteensä	38,2	34,4	39,9	36,4	40,4	36,7	38,8	36,2	39,9	39,0
Suomen Keskusta KESK	38,2	30,9	39,7	33,7	40,3	34,1	39,8	35,1	39,7	36,1
Kansallinen Kokoomus KOK	39,1	35,4	40,4	35,0	40,3	35,9	39,1	35,7	39,0	35,9
Perussuomalaiset PS	28,8	15,6	26,3	18,9	25,7	20,8	23,3	23,2	25,2	21,8
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	37,7	38,1	39,2	39,7	40,8	41,0	40,4	41,7	40,9	44,4
Vihreä liitto VIHHR	50,7	58,9	52,9	62,7	56,8	64,3	56,8	68,1	57,9	67,8
Vasemmistoliitto VAS	34,2	32,3	36,1	33,9	36,6	32,4	37,9	35,8	39,8	40,4
Suomen Ruotsalainen kansanpuolue RKP	39,9	34,6	43,5	37,9	42,9	38,2	43,5	38,3	43,7	40,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	46,9	38,6	47,2	45,3	48,2	43,0	45,3	38,7	46,7	46,5
Muut	32,0	30,9	34,6	31,5	33,6	34,0	32,8	29,7	33,8	31,0

Prosentuaalisesti eniten naisehdokkaita on Uudenmaan maakunnassa (43,4 %), ja vähiten Keski-Pohjanmaalla (35,7 %). Uudenmaan lisäksi keskimääräistä enemmän naisia on ehdokkaana vain Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen ja Pohjanmaan maakunnissa. (Kuvio 3)

Eniten naisia valittiin kuntien valtuustoihin Uudellamaalla. Uudenmaan kuntien tulevien valtuustojen valtuutetuista naisia on 45,5 prosenttia. Myös Kanta-Hämeessä, Varsinais-Suomessa, Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä naisten osuus valituista ylsi yli 40 prosentin.

Naisten osuus valituista on pienin Keski-Pohjanmaan (28,7 %) ja Etelä-Pohjanmaan (30,5 %) maakunnissa. Näissä maakunnissa naisia pääsi myös läpi selkeästi vähemmän kuin heitä oli ehdokkaana. Sen sijaan esimerkiksi Uudellamaalla, Kanta-Hämeessä, Päijät-Hämeessä ja Pohjois-Karjalassa naisten osuus valituista on suurempi kuin heidän osuutensa ehdokkaista.

Kuvio 3. Naisten osuus ehdokkaista ja valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

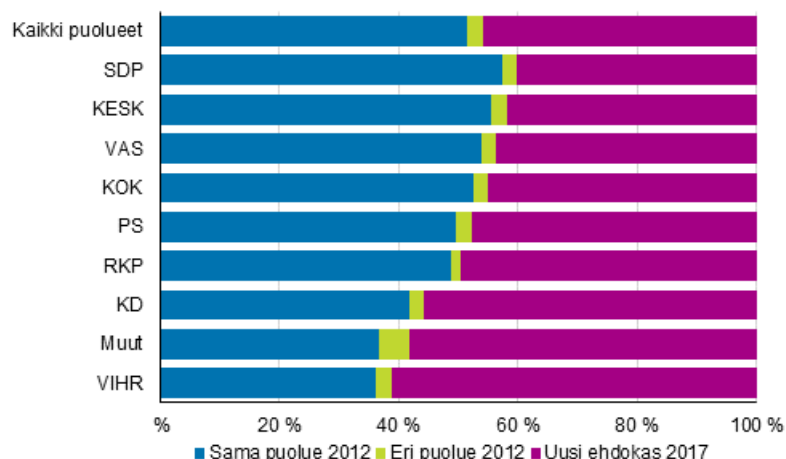

Valituista uusia valtuutettuja noin 44 prosenttia

Kaikista puolueiden asettamista ehdokkaista yli puolet oli saman puolueen ehdokkaana myös vuoden 2012 kuntavaaleissa. Ehdokkaista 2,6 prosenttia oli viime vaaleissa jonkin toisen puolueen ehdokkaana ja noin 46 prosenttia ehdokkaista on uusia ehdokkaita. Eniten uusia ehdokkaita on Vihreällä liitolla, jonka ehdokkaista uusia on noin 60 prosenttia. SDP:n ehdokkaista puolestaan lähes 60 prosenttia oli ehdolla myös edellisissä vaaleissa joko SDP:n tai muun puolueen ehdokkaana. Puoluetta vaihtaneita molemmissa vaaleissa ehdokkaana olleista on vajaat kolme prosenttia. (Kuvio 3)

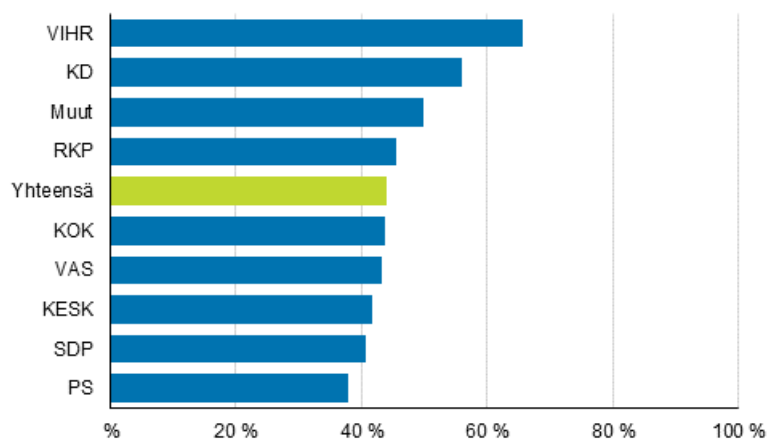
Kunnanvaltuutettuja kaikista ehdokkaista on noin viidennes. Eniten kunnanvaltuutettuja on Keskustan listoilla, noin 28 prosenttia puolueen ehdokkaista ja vähiten Vihreän liiton ehdokkaista, vajaat yhdeksän prosenttia. Istuvia kansanedustajia ehdokkaana on 162.

Kuvio 4. Vuonna 2012 ehdolla olleiden ja uusien ehdokkaiden osuus ehdokkaista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

Kuntien valtuustoihin valittiin 8 999 valtuutettua, joista 3 955 eli lähes 44 prosenttia ei ollut vaalien aikaan kunnan valtuutettuna. Luonnollisestikin niillä puolueilla, jotka kasvattivat valtuustopaikkojensa määrää, uusien valtuutettujen osuus kaikista valituista on suurin. Vihreän liiton valituista jopa 66 prosenttia on muita kuin nykyisiä kunnanvaltuutettuja. Vaikka Perussuomalaiset menettikin valtuustopaikkoja 425, niin uusien valtuutettujen osuus kaikista valituista on myös Perussuomalaisilla lähellä neljäkymmentä prosenttia. (Kuvio 5)

Kuvio 5. Uusien valtuutettujen osuudet puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

1.3. Ikärakenne

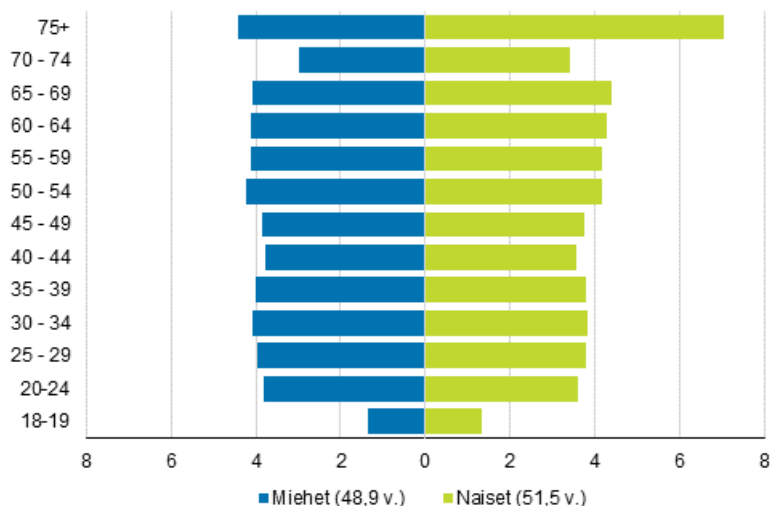
Vasemmistoliiton valtuutetut vanhimpia, Vihreän liiton nuorimpia

Ehdokkaat ovat nyt keski-ikänsä vajaan vuoden vanhempia kuin edellisvaaleissa ja noin 3,6 vuotta vanhempia kuin vuoden 2000 ehdokkaat. Naisehdokkaat ovat noin kolme vuotta nuorempia kuin miesehdokkaat. Ehdokkaana olevien miesten keski-ikä on nyt 50,7 ja naisten 47,8 vuotta. Naisehdokkaat ovat keskimäärin neljä vuotta nuorempia kuin naisäänioikeutetut ja miesehdokkaat kaksi vuotta vanhempia kuin miesäänioikeutetut. Äänioikeutettujen keski-ikä on edellisistä kuntavaaleista noussut vajaalla vuodella

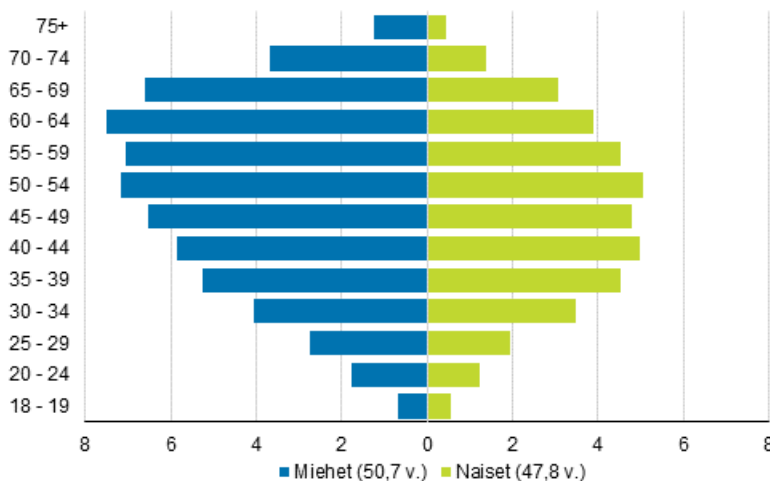
ja vuodesta 2000 vajaalla kolmella vuodella. Miesten keski-ikä vaalipäivänä on nyt 48,9 ja naisten 51,5 vuotta. (Taulukko 3)

Ehdokkaiden sukupuoli- ja ikärakenne on hyvin erilainen äänioikeutettuihin verrattuna (kuviot 6 ja 7). Kummankaan ryhmän ikäpyramidi ei ole enää nimensä mukaisesti pyramidi: äänioikeutettujen ikäjakauma muistuttaa pikemminkin tornia ja ehdokkaiden toispuoleista hyrrää, jossa näkyy sekä nuorimpien että vanhimpien ikäluokkien puuttuminen ja miesten enemmisyys. Miesehdokkailla painopiste on ikäluokissa 50-64 ja naisehdokkailla ikäluokassa 40-54.

Kuvio 6. Äänioikeutettujen ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

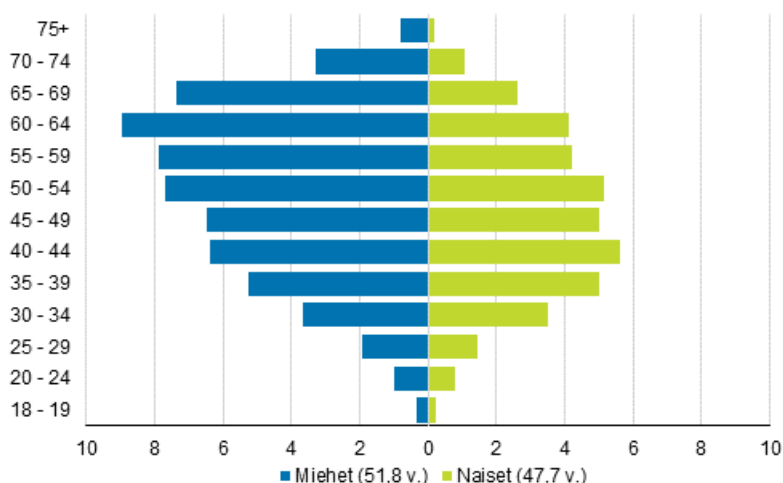

Kuvio 7. Ehdokkaiden ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Kunnanvaltuustoihin valitut ovat keskimäärin noin 50-vuotiaita. Valittujen miesten keski-ikä on 51,8 vuotta ja he ovat noin vuoden vanhempia kuin ehdokkaana olleet miehet. Valitut naiset ovat keskimäärin neljä vuotta nuorempia kuin miehet. Naisten keski-ikä on 47,7 vuotta, joka on lähes sama kuin ehdokkaana olleiden naisten keski-ikä. Valtuustoihin valittujen miesten painopiste on ikäluokassa 60-64 -vuotiaat. Heidän osuutensa on noin yhdeksän prosenttia kaikista valtuutetuista. Naisten suurin ryhmä on 40-44 -vuotiaat 5,6 prosentin osuudellaan. (Kuvio 8)

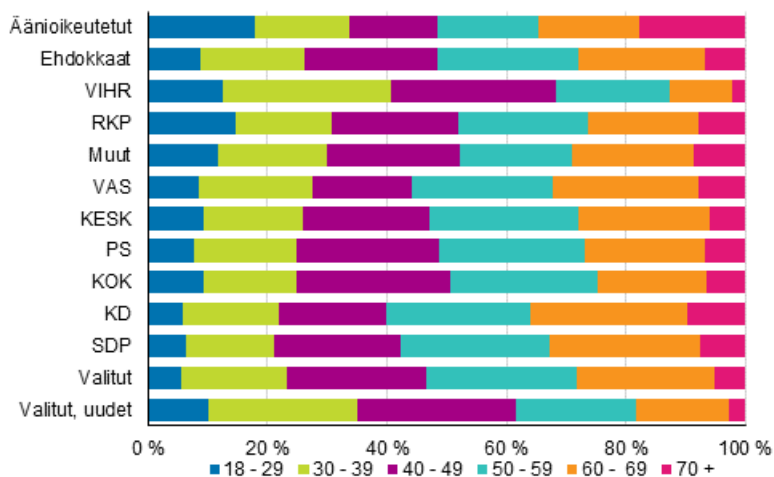
Kuvio 8. Valittujen ikäjakauma sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Puolueittain tarkasteltuna vanhimmat ehdokkaat ovat Kristillisdemokraattien listoilla: 60 vuotta täyttäneiden osuus ehdokkaista on lähes 40 prosenttia ja keski-ikä on 52,2 vuotta. Nuorimpia ovat Vihreän liiton ehdokkaat. Heistä lähes 45 prosenttia on alle 40-vuotiaita, ja ehdokkaiden keski-ikä on 43,8 vuotta. Kaikista ehdokkaista noin 29 prosenttia on alle 40-vuotiaita ja noin 31 prosenttia 60 vuotta täyttäneitä. (Kuvio 6, Taulukko 3)

Kunnanvaltuustoihin valituista noin neljännes on alle 40-vuotiaita ja 60 vuotta täyttäneitä 31 prosenttia. Vanhimpia valtuutettuja ovat Vasemmistoliiton miesvaltuutetut, keskimäärin 56-vuotiaita. Nuorimpia puolestaan ovat Vihreän liiton naisvaltuutetut – heidän keski-ikänsä on 42 vuotta. (Taulukko 3)

Kuvio 9. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut ikäluokittain kuntavaaleissa 2017, %

Taulukko 3. Ehdokkaiden ja valittujen keski-ikä puolueittain kuntavaaleissa 2017

	Yhteensä		Miehet		Naiset	
	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Äänioikeutetut		50,3		48,9		51,5
Yhteensä	49,5	50,2	50,7	51,8	47,8	47,7
Suomen Keskusta KESK	49,5	50,1	50,9	51,3	47,5	48,0
Kansallinen Kokoomus KOK	49,0	49,2	49,8	50,5	47,6	47,0
Perussuomalaiset PS	49,8	48,8	50,4	50,0	47,9	44,5
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	51,4	52,5	52,7	54,7	49,7	49,9
Vihreä liitto VIHR	43,8	42,7	44,6	44,2	43,1	42,0
Vasemmistoliitto VAS	50,4	53,1	51,9	55,9	48,2	49,1
Suomen Ruotsalainen kansanpuolue RKP	47,9	49,7	49,2	51,4	46,2	47,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	52,2	52,8	52,4	53,6	51,9	51,8
Muut	48,9	52,0	49,7	53,0	47,2	49,8

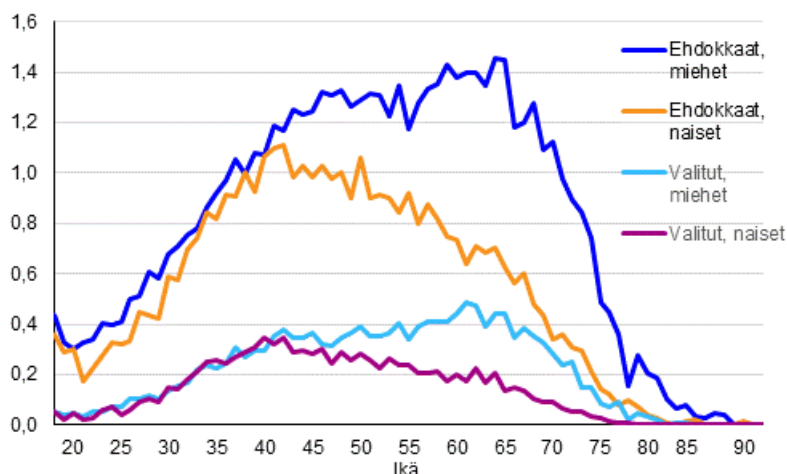
Naisten innokkuus ehdokkaiksi laskee 40 ikävuoden jälkeen

Miehistä ehdokkaita on 0,9 prosenttia ja naisista vastaavasti 0,6 prosenttia. Naisten ehdokkuus on kaikissa ikäluokissa pienempää kuin miesten. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta nousee jyrkästi naisilla noin 40 ja miehillä 50 ikävuoteen saakka. Aina noin 40 ikävuoteen saakka naisten osallistumisaktiivisuus on vain hieman alhaisempaa kuin miesten, mutta sen jälkeen ero kasvaa. Kun naisten osallistumisaktiivisuus lähtee laskuun 40 ikävuoden jälkeen, miesten osallistumisaktiivisuus putoaa vasta 70-vuotiaana samalle tasolle kuin se on 40-vuotiailla miehillä.

Miesehdokkaiden osuus ikäluokasta on suurimmillaan ikävuosien 58–64 välillä, jolloin kustakin 1-vuotisikäluokasta noin 1,4–1,5 prosenttia on ehdokkaana. Naisista asettuu eniten ehdokkaaksi 40 ja 50 ikävuoden välillä, 0,9 – 1,1 prosenttia ikäluokasta. (Kuvio 10)

Valituiksi tulleiden osuudet ikäluokista noudattelevat ehdokkaiden osuuksia ikäluokista. Mitä suurempi osuus ikäluokasta on ollut ehdolla, sitä suurempi osuus on todennäköisesti tullut myös valituksi. Suhteutettuna ikäluokan kokoon eniten miehiä tuli valituksi hieman yli 60- vuotiaissa. Naisia puolestaan valittiin valtuustoihin eniten hieman yli 40-vuotiaista.

Kuvio 10. Ehdokkaiden ja valittujen osuudet ikäluokasta sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Pienissä kunnissa Keskustan ehdokkaat enemmistönä

Asukasmäärältään pienissä, alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskustan ehdokkailla on valta-asema. Alle 5 000 asukkaan kunnissa jopa 40 prosenttia ehdokkaista on Keskustan asettamia. Toiseksi ja kolmanneksi eniten tämän kokoluokan kunnissa ovat asettaneet ehdokkaita SDP ja Kokoomus. Suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa Keskustan osuus ehdokkaista on hieman yli kymmenen prosenttia. (Taulukko 4)

Suuremmissa kunnissa mikään puolue ei pääse yhtä suureen osuuteen ehdokkaista kuin Keskusta pienissä kunnissa. Asukasmäärältään 20 000 – 99 999 asukkaan kunnissa SDP:n ehdokkaiden osuus on reilu viidennes ja Kokoomuksen vajaa viidennes kaikista ehdokkaista.

Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa ehdokkaiden puoluejakauma on huomattavasti tasaisempi: eniten ehdokkaita myös suurissa kaupungeissa ovat asettaneet Kokoomus ja SDP, molempien puolueiden osuus ehdokkaista on 15,5 prosenttia. Suurissa kaupungeissa on myös Vihreiden, Vasemmistoliiton ja SKP:n ehdokkaita keskiarvoa enemmän. Perussuomalaisen osuus ehdokkaista ei juuri vaihtelee kuntakoon mukaan.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskusta sai eniten paikkoja kunnanvaltuustoihin. Alle 5 000 asukkaan kunnissa jopa puolet valituista on Keskustasta, 5 000 – 19 999 asukkaan kunnissa kolmasosa. Keskisuurissa, 20 000 – 99 999 asukkaan kunnissa SDP vei voiton. Näissä kunnissa noin neljännos valituista on SDP:n ehdokkaita. Suurimmissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa valtuustoihin valittiin eniten Kokoomuksen ehdokkaita.

Taulukko 4. Ehdokkaiden ja valittujen puoluejakauma kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2017, %

	Yhteensä		Kunnan kokoluokka (väestömäärä vuoden 2016 lopussa)									
	Ehdokkaat	Valitut	- 4 999		5 000 - 9 999		10 000 - 19 999		20 000 - 99 999		100 000+	
Puolue	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Suomen Keskusta KESK	22,2	31,4	40,0	49,3	28,5	34,8	23,0	28,1	15,4	17,5	10,5	10,0
Kansallinen Kokoomus KOK	17,1	16,6	15,0	12,9	16,1	14,2	17,9	16,7	19,1	20,5	15,5	24,6
Perussuomalaiset PS	11,4	8,6	13,3	8,4	10,0	7,5	12,3	9,3	10,7	9,3	11,6	8,5
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	18,2	18,9	14,2	14,0	17,6	17,2	19,1	20,1	21,8	24,6	15,5	19,4
Vihreä liitto VIHR	7,7	5,9	2,4	1,7	4,1	3,2	5,7	5,4	10,2	10,0	13,9	19,1
Vasemmistoliitto VAS	9,5	7,3	6,0	5,6	9,2	7,6	8,1	6,4	10,5	8,6	12,7	10,4
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	3,9	5,2	1,3	1,7	5,8	9,0	5,5	8,3	2,9	3,5	4,7	2,8
Suomen Kristillisdemokraatit KD	5,9	3,5	3,6	2,7	4,8	3,2	6,1	4,2	6,4	4,2	7,9	3,4
Muut	4,0	2,7	4,4	3,7	3,8	3,3	2,2	1,5	2,9	1,9	7,6	1,8

1.4. Ulkomaalaistausta

Vieraskielisiä valittiin valtuustoihin alle prosentti

Ehdokkaiden kielijakauma noudattaa pääpiirteissään maakuntien väestön kielijakaumaa. Ruotsinkielisiä on ehdokkaina (5,6 %) hieman enemmän kuin heitä on äänioikeutetuissa (4,7 %). Uudellamaalla ruotsinkieliset ovat aktiivisempia, heitä on ehdokkaista 13,4 prosenttia, kun äänioikeutetuista heitä on 8,0 prosenttia.

Muita kuin kotimaisia kieliä puhuvia on äänioikeutetuista 5,7 prosenttia. Ehdokkaista vieraskielisiä on huomattavasti vähemmän, vain 2,2 prosenttia. Vieraskielisten osuus ehdokkaista on kuitenkin kasvanut hieman vuoden 2012 vaaleista, jolloin vieraskielisten ehdokkaiden osuus kaikista ehdokkaista oli 1,8 prosenttia.

Kaikissa ehdokkaissa vieraskielisten aliedustus on 3,5 prosenttiyksikköä. Vieraskielisiä ehdokkaita on siis vähemmän kuin väestössä on vieraskielisiä äänioikeutettuja. Suurin aliedustus on niillä alueilla, joissa vieraskielisten osuus väestöstä on suurin eli Uudellamaalla - erityisesti pääkaupunkiseudulla - ja Varsinais-Suomessa. Uudellamaalla vieraskielisiä on 7,1 ja Varsinais-Suomessa 3,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin heitä on äänioikeutetuissa. (Taulukko 5)

Kunnanvaltuustoihin valituista vieraskielisiä on alle prosentti eli vähemmän kuin heitä oli ehdokkaana ja huomattavasti vähemmän kuin vieraskielisiä on äänioikeutetuissa. Eniten vieraskielisiä valittiin pääkaupunkiseudun valtuustoihin. Niiden uusien valtuustojen jäsenistä viisi prosenttia on vieraskielisiä.

Etelä- Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Kainuun kunnissa valtuustoihin ei tullut valituksi yhtään vieraskielistä.

Ruotsinkielisiä valittiin kuntien valtuustoihin enemmän (6,5 %) kuin heidän osuutensa on ehdokkaista tai äänioikeutetuista. Eniten ruotsinkielisiä valittiin Pohjanmaalla, jossa valituista 67 prosenttia on ruotsinkielisiä. Äänioikeutetuista ruotsinkielisiä on Pohjanmaalla noin puolet. Myös Uudellamaalla ruotsinkielisiä valittiin valtuustoihin (17,7 %) yli kaksinkertaisesti verrattuna heidän osuuteensa äänioikeutetuista. Sitä vastoin Keski-Pohjanmaalla ruotsinkielisten valtuutettujen osuus (5,1 %) jäi väestöosuuttaan (9,2 %) pienemmäksi.

Taulukko 5. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut äidinkielen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

Maakunta	Äänioikeutetut			Ehdokkaat			Valitut		
	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli
MANNER-SUOMI	89,6	4,7	5,7	92,2	5,6	2,2	92,7	6,5	0,7
Uusimaa	81,1	8,0	10,9	82,8	13,4	3,8	80,3	17,7	2,0
- Pää- kaupunki- seutu	80,9	5,6	13,5	82,9	11,6	5,5	81,7	13,4	5,0
Varsinais-Suomi	88,7	5,7	5,7	91,1	6,9	2,0	93,5	5,8	0,7
Satakunta	96,9	0,3	2,7	98,5	0,3	1,2	99,4	0,2	0,4
Kanta-Häme	96,3	0,4	3,4	98,7	0,4	0,9	99,2	0,6	0,3
Pirkanmaa	95,7	0,4	4,0	98,1	0,3	1,6	99,2	0,4	0,4
Päijät-Häme	95,6	0,3	4,1	98,3	0,2	1,5	99,3	0,0	0,7
Kymenlaakso	94,2	0,8	5,0	95,7	1,3	3,0	97,6	2,0	0,4
Etelä-Karjala	94,8	0,2	5,0	96,7	0,0	3,3	100,0	0,0	0,0
Etelä-Savo	97,3	0,2	2,6	98,0	0,0	2,0	99,2	0,0	0,8
Pohjois-Savo	97,5	0,1	2,4	97,9	0,3	1,8	99,2	0,6	0,2
Pohjois-Karjala	96,8	0,1	3,1	97,9	0,2	1,9	99,2	0,0	0,8
Keski-Suomi	97,1	0,2	2,7	98,1	0,0	1,9	99,0	0,0	1,0
Etelä-Pohjanmaa	97,7	0,3	1,9	98,1	0,3	1,6	100,0	0,0	0,0
Pohjanmaa	45,5	49,5	5,1	44,4	51,7	3,9	30,9	67,4	1,7
Keski-Pohjanmaa	88,5	9,2	2,3	89,9	8,6	1,5	94,9	5,1	0,0
Pohjois-Pohjanmaa	97,6	0,2	2,2	98,5	0,4	1,1	99,2	0,1	0,7
Kainuu	97,7	0,1	2,2	97,9	0,2	1,9	100,0	0,0	0,0
Lappi	97,6	0,2	2,2	98,4	0,2	1,4	99,6	0,0	0,4

Kotimaisia kieliä puhuvista saamenkielisiä on ehdokkaana keskimääräistä enemmän. Saamenkielisistä äänioikeutetuista 2,5 prosenttia on ehdokkaana. Kaikista äänioikeutetuista keskimäärin 0,8 prosenttia on ehdokkaana. (Taulukko 6)

Vieraskielisten ehdokkuus on huomattavasti harvinaisempaa. Ehdokkaista vieraskielisiä on 727. Se on 0,3 prosenttia äänioikeutetuista vieraskielisistä. Suurin vieraskielisten ryhmä ehdokkaissa ovat venäjänkieliset, 164 ehdokasta, ja toiseksi suurin vironkieliset, 72 ehdokasta. (Taulukko 6)

Valtuustoihin valittiin yhteensä 66 vieraskielistä. Ainoa vieraskielisten ryhmä, joka ylitti kymmenen henkilön rajan, oli somalinkieliset 11 valtuustoon valitulla.

Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltynä, kuntavaaleissa 2017, %

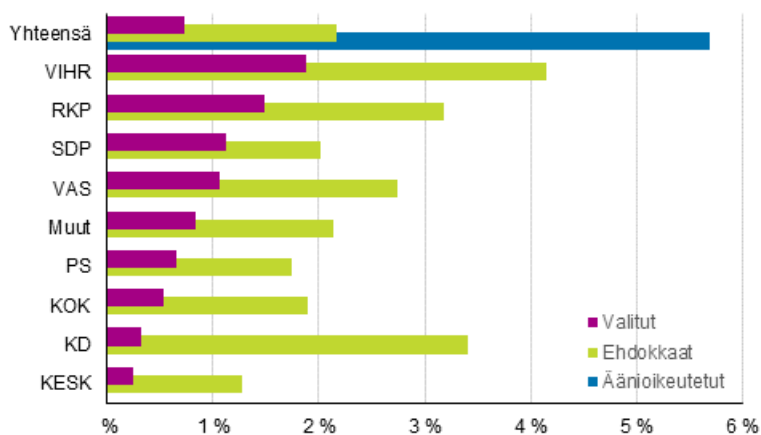
Kieli	Äänioikeutetut, lukumäärä	Ehdokkaat	
		Lukumäärä	% ääni-oikeutetuista
Kaikki kielet yhteensä	4 390 971	33 607	0,8
suomi	3 930 811	30 965	0,8
ruotsi	208 424	1 877	0,9
saame	1 458	36	2,5
Vieraskieliset yhteensä	250 278	727	0,3
venäjä	57 531	164	0,3
eesti, viro	39 122	72	0,2
arabia	10 489	44	0,4
englanti	14 058	40	0,3
kurdi	8 057	40	0,5
turkki	5 380	39	0,7
somali	10 199	31	0,3
persia	6 267	22	0,4
espanja	5 969	21	0,4
saksa	5 425	21	0,4
bosnia	1 476	16	1,1
albania	3 228	14	0,4
ranska	6 013	12	0,2
unkari	2 383	12	0,5
hollanti	1 442	12	0,8
portugali	1 907	11	0,6

Eniten vieraskielisiä ehdokkaita on Vihreällä liitolla, 4,2 prosenttia ehdokkaista, ja toiseksi eniten Kristillisdemokraateilla (3,4 %).

Pienin vieraskielisten osuus ehdokkaista on Keskustalla (1,3 %).

Myös valituiksi tulleiden osalta eniten vieraskielisiä on Vihreällä liitolla ja vähiten Keskustalla. Sen sijaan Kristillisdemokraattien listoilta vieraskielisiä valtuustoihin päässeistä on toiseksi vähiten (1,3 %), vaikka sillä olikin vieraskielisiä ehdokkaita Vihreän liiton jälkeen toiseksi eniten. (Kuvio 11)

Kuvio 11. Vieraskielisten osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

Ulkomaalaistaustainen ehdokas edelleen melko harvinainen

Väestön ulkomaalaistaustaisuutta voidaan tarkastella myös henkilön syntyperän mukaan. Äänioikeutetuista 94,1 ja ehdokkaista 97,8 prosenttia on suomalaistaustaisia eli henkilöitä, joiden vanhemmista vähintään toinen on Suomessa syntynyt. Ulkomaalaistaustaisia on siis vajaat kuusi prosenttia äänioikeutetuista ja reilut kaksi prosenttia ehdokkaista. Ulkomaalaistaustaisten osuus äänioikeutetuista on kasvanut vuodesta 2008 lähtien enemmän kuin ehdokkaista. (Taulukko 7)

Toisen polven maahanmuuttajia eli niitä, jotka ovat itse syntyneet Suomessa, mutta joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on vielä varsin vähän niin äänioikeutetuissa (0,2 %), ehdokkaissa (0,1 %) kuin valituissakin.

Ensimmäisen polven maahanmuuttajien (henkilö itse ja vanhemmat syntyneet ulkomailla) kohdalla on selvä aliedustus niin ehdokkaissa kuin valituissakin. Kaikista äänioikeutetuista tähän ryhmään kuuluu 5,7 prosenttia, ehdokkaista 2,2 prosenttia ja valituista 0,7 prosenttia. Vuodesta 2008 lähtien ulkomaalaistaustaisten osuus valituksi tulleista on noussut 0,3 prosentista 0,7 prosenttiin.

Taulukko 7. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla) osuus ehdokkaista ja valituista kuntavaaleissa 2008–2017, %

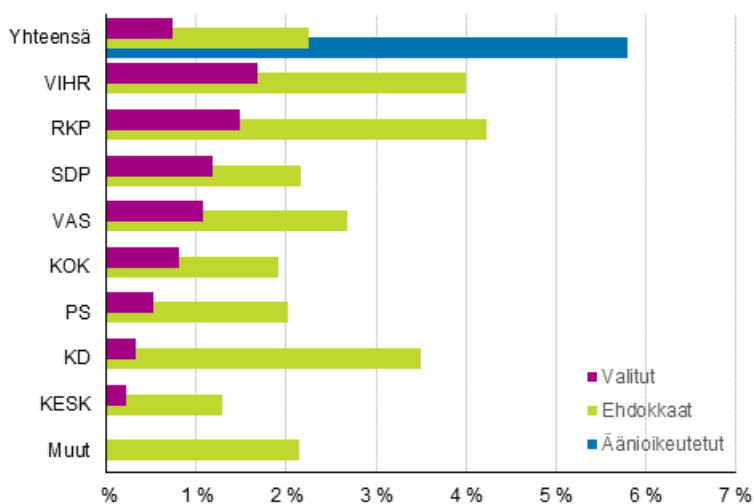
	Äänioikeutetut		Ehdokkaat		Valitut	
	Henkilöitä	%	Henkilöitä	%	Henkilöitä	%
2008						
Yhteensä	4 196 522	100,0	38 505	100,0	10 412	100,0
Suomalaistaustaiset	4 061 481	96,8	37 929	98,5	10 373	99,6
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse Suomessa	3 212	0,1	30	0,1	6	0,1
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse ulkomailla	131 829	3,1	546	1,4	33	0,3
2012						
Yhteensä	4 303 061	100,0	37 124	100,0	9 674	100,0
Suomalaistaustaiset	4 111 553	95,6	36 402	98,1	9 624	99,5
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse Suomessa	5 086	0,1	31	0,1	5	0,1
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse ulkomailla	186 422	4,3	691	1,9	45	0,5
2017						
Yhteensä	4 394 748	100,0	33 618	100,0	8 999	100,0
Suomalaistaustaiset	4 135 837	94,1	32 862	97,8	8 933	99,3
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse Suomessa	9 512	0,2	23	0,1	4	0,0
Vanhemmat synt. ulkomailla, itse ulkomailla	249 399	5,7	733	2,2	62	0,7

Puolueittain tarkasteltuna eniten ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on RKP:llä, 4,2 prosenttia ehdokkaista ja vähiten Keskustalla (1,2 %) ja Kokoomuksella (1,8 %). Keskimääräistä enemmän ulkomaalaistaustaisia on myös Vihreiden, Kristillisdemokraattien, SKP:n ja Vasemmistoliiton ehdokkaissa. (Kuvio 12)

Suurin ulkomaalaistaustaisten osuus valtuutetuista on Vihreällä liitolla (1,7 % valtuutetuista) ja toiseksi eniten RKP:llä (1,5 %).

Vähiten ulkomaalaistaustaisia valittiin valtuustoihin Keskustasta, 0,2 prosenttia valtuutetuista.

Kuvio 12. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

Kaksoiskansalaisia ehdokkaina 462

Ehdokkaissa on yli 60 eri maan kansalaisia, vaikka ulkomaan kansalaisten osuus onkin alle prosentti kaikista ehdokkaista. Äänioikeutetuista ulkomaan kansalaisia on neljä prosenttia. Ulkomaan kansalaisia on ehdokkaana 263 henkilöä.

Suurin kansalaisuusryhmä on Viro 50 ehdokkaallaan, ja seuraavaksi suurimmat Ruotsi 30 ja Venäjä 28 ehdokkaallaan.

Suomen kansalaisia, joilla on myös jonkin toisen maan kansalaisuus, on ehdokkaana 462. Heidän osuutensa kaikista ehdokkaista on 1,4 prosenttia. Kaikista äänioikeutetuista tällaisia kaksoiskansalaisia on yhteensä lähes 75 000 eli 1,7 prosenttia.

Eniten ehdokkaissa on toiselta kansalaisuudeltaan Venäjän kansalaisia, 105 henkilöä, ja seuraavaksi Ruotsin kansalaisia, 58 henkilöä.

Valituiksi tulleista on ulkomaan kansalaisia 17. Henkilöitä, joilla on Suomen kansalaisuuden lisäksi jonkin toisen maan kansalaisuus, valittiin kuntien valtuustoihin 48 henkilöä.

Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat kansalaisuuden mukaan kuntavaaleissa 2017

Kansalaisuus	Äänioikeutetut		Ehdokkaat	
	1. kansalaisuus	2. kansalaisuus	1. kansalaisuus	2. kansalaisuus
Kaikki kansalaisuudet	4 391 009	74 733	33 618	462
Suomen kansalaiset	4 217 752	..	33 355	..
Ulkomaan kansalaiset	173 257	74 733	263	462
Venäjä	22 637	22 266	28	105
Ruotsi	6 293	4 309	30	58
Turkki	3 383	2 254	..	37
Iran	2 101	3 100	..	25
Viro	40 290	3 260	50	19
Saksa	3 763	1 595	..	17
Afganistan	2 262	1 885	..	10
Alankomaat	1 249	303	10	..

1.5. Koulutustaso

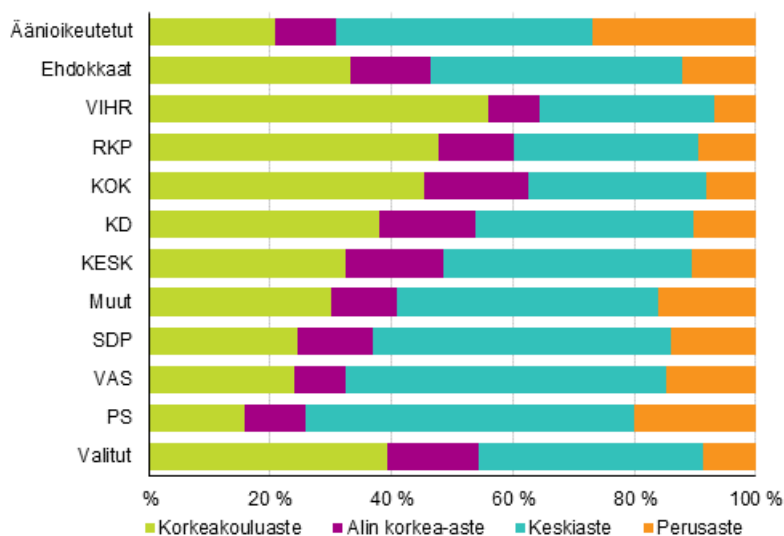
Uudenmaan valtuutetuista yli puolella korkeakouluasteen tutkinto

Koulutukseltaan ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista selvästi. Ehdokkaista lähes 90 prosentilla on jokin perusasteen jälkeinen tutkinto, kun taas äänioikeutetuista perusasteen jälkeisen tutkinnon on suorittanut 73 prosenttia. Osin tämä selittyy sillä, että ehdokkaissa on hyvin vähän vanhimpien ikäryhmien edustajia, joiden koulutustaso on yleensä heikompi kuin nuorempien. Vähintään alimman korkea-asteen tutkinto on äänioikeutetuista 31 prosentilla ja ehdokkaista 46 prosentilla. (Kuvio 13)

Korkein koulutustaso on Vihreän liiton ehdokkailla. Heistä yli puolet on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon, kun kaikista ehdokkaista vastaavan tasoisen tutkinnon on suorittanut kolmannes ja äänioikeutetuista noin viidennes. Myös RKP:n, Kokoomuksen ja Kristillisdemokraattien ehdokkaissa on enemmän korkeakouluasteen suorittaneita kuin ehdokkaissa keskimäärin.

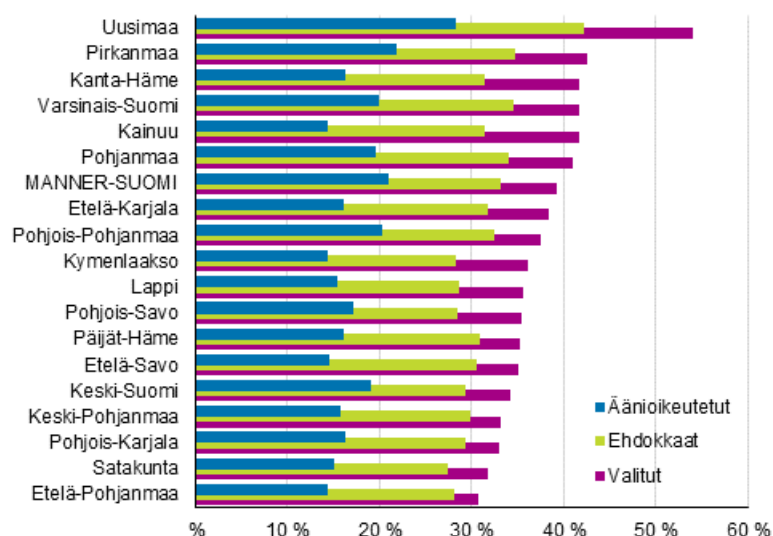
Kunnanvaltuustoihin valitut ovat korkeammin koulutettuja kuin äänioikeutetut ja ehdokkaana olleet. Valituista korkeakouluasteen tutkinto on noin 40 prosentilla ja pelkän perusasteen varassa on noin yhdeksän prosenttia.

Kuvio 13. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut koulutusasteen mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Ehdokkaiden koulutustaso heijastaa alueiden koulutus rakenne-eroja. Uudellamaalla korkeasti koulutettujen osuus on niin äänioikeutetuista, ehdokkaista kuin valtuustoihin valituistakin muuta maata suurempi (Kuvio 14). Uudellamaalla yli 40 prosenttia ehdokkaista on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon. Muilla alueilla korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus ehdokkaista jää alle 35 prosentin. Uudenmaan kuntien valtuustoihin valituista on myös huomattavasti suuremmalla osalla korkeakouluasteen tutkinto. Uudellamaalla valtuustoihin valituista korkeakouluasteen tutkinto on 54 prosentilla, kun muissa maakunnissa jäädyään yli kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempiin osuuksiin.

Kuvio 14. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista, ehdokkaista ja valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

1.6. Työmarkkina-asema

Ehdokkaista eläkeläisiä vajaa viidennes

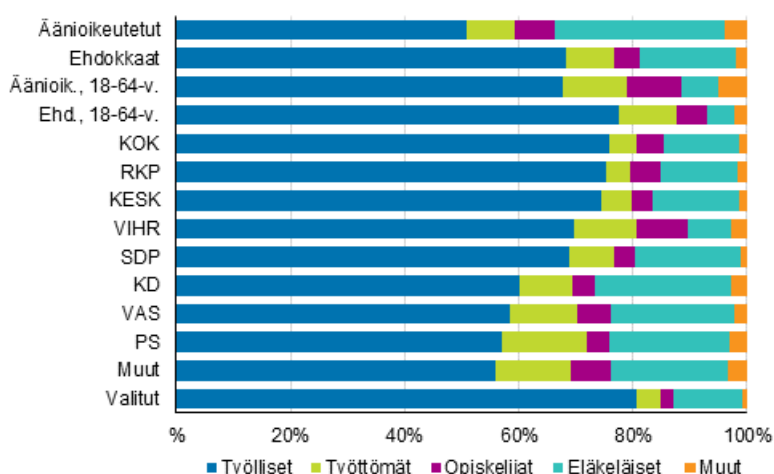
Ehdokkaista työllisiä on 68 prosenttia ja työttömiä on saman verran kuin äänioikeutetuissa, hieman yli kahdeksan prosenttia. Eläkeläisiä ehdokkaissa puolestaan on selvästi vähemmän, eli vain vajaat 17 prosenttia ehdokkaista. Tarkasteltaessa työikäistä väestöstä (18–64 -vuotiaat) ehdokkaista on noin 78 prosenttia työllisiä, kun saman ikäisissä äänioikeutetuissa työllisten osuus on kymmenen prosenttiyksikköä pienempi. Opiskelijoita ja muita työvoiman ulkopuolella olevia on tämän ikäisissä äänioikeutetuissa selvästi enemmän kuin ehdokkaissa. (Kuvio 15)

Äänioikeutetuista noin puolet on töissä, työttömänä on kahdeksan prosenttia ja eläkkeellä lähes 30 prosenttia. Opiskelemissa äänioikeutetuista on seitsemän prosenttia ja muuten työvoiman ulkopuolella noin neljä prosenttia.

Työllisiä on eniten Kokoomuksen, RKP:n ja Keskustan ehdokkaissa, joista noin 75 prosenttia on töissä. Näillä puolueilla työttömyys on keskimääräistä harvinaisempaa. Eniten opiskelijoita on Vihreällä liitolla, jonka ehdokkaista yhdeksän prosenttia on opiskelijoita. Eläkkeellä olevia ehdokkaista on eniten Kristillisdemokraateilla, Vasemmistoliitolla ja Perussuomalaisilla, joiden ehdokkaista yli viidennes on eläkeläisiä.

Valtuustoihin valituista vielä suurempi osa kuin ehdokkaista on työelämässä eli työllisiä on yli 80 prosenttia valituiksi tulleista. Eläkkeellä on 12 ja työttömänä neljä prosenttia valituista.

Kuvio 15. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut pääasiallisen toiminnan mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Ehdokkaiden työllisyysaste 78 prosenttia

Työllisyysaste lasketaan 18-64 -vuotiaiden työllisten prosentiosuutena samanikäisestä väestöstä. Kaikista 18-64-vuotiaista ehdokkaista työllisiä on 78 prosenttia. Äänioikeutettujen työllisyysaste on kymmenen prosenttiyksikköä alempi. Ehdokkaiden työllisyysasteet noudattelevat alueellisesti maakuntien yleisiä työllisyysasteita. Siellä, missä koko väestön työllisyysaste on korkea, myös ehdokkaiden työllisyys on korkealla tasolla. Pohjanmaalla on korkein koko väestön työllisyysaste, 73,5 prosenttia ja siellä myös ehdokkaista yli 83 prosenttia on työelämässä. Vastaavasti Pohjois-Karjalassa, jossa yleinen työllisyysaste on maan alhaisin, myös ehdokkaiden työllisyys keskiarvoa alempi. (Kuvio 16, Taulukko 9)

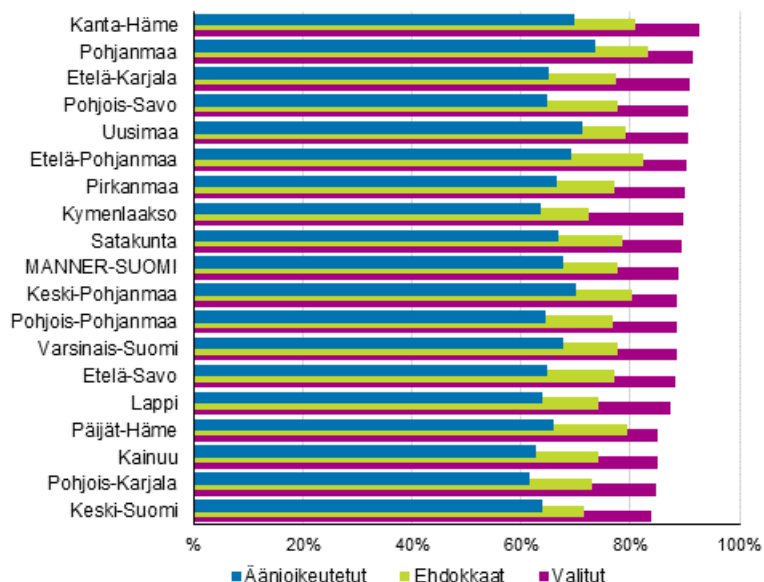
Ehdokkaiden työllisyysasteet ovat lähimpänä äänioikeutettujen työllisyysasteita Uudellamaalla ja Keski-Suomessa, jossa ehdokkaiden työllisyysaste on 7,8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin äänioikeutettujen.

Suurin ero työllisyysasteissa on puolestaan Päijät-Hämeessä eli 13,6 prosenttiyksikköä. Siellä ehdokkaiden työllisyysaste on 79,5 ja äänioikeutettujen 65,8 prosenttia.

Valituiksi tulleiden työllisyysaste on korkea, koko maan tasolla 89 prosenttia. Se on yksitoista prosenttiyksikköä korkeampi kuin ehdokkaiden ja reilut 20 prosenttiyksikköä korkeampi kuin

äänioikeutettujen. Myös alueittain vaihtelu on suurta. Valituiksi tulleiden työllisyysaste vaihtelee Kanta-Hämeen 93 prosentista Keski-Suomen 84 prosenttiin.

Kuvio 16. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden (18-16-v.) ja valittujen työllisyysaste maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

Taulukko 9. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden (18-64-v.) ja valittujen työllisyysaste sukupuolen mukaan maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

Maakunta	Yhteensä			Miehet			Naiset		
	Ääni-oikeutetut	Ehdokkaat	Valitut	Ääni-oikeutetut	Ehdokkaat	Valitut	Ääni-oikeutetut	Ehdokkaat	Valitut
Manner-Suomi	67,8	77,6	88,8	66,2	76,8	88,7	69,3	78,7	89,0
Uusimaa	71,3	79,1	90,6	70,3	79,6	90,2	72,3	78,4	90,7
Varsinais-Suomi	67,8	77,8	88,4	66,1	76,3	87,6	69,4	79,7	89,4
Satakunta	66,9	78,6	89,5	65,3	77,5	87,9	68,7	80,2	91,6
Kanta-Häme	69,8	80,9	92,6	68,6	79,2	93,0	71,0	83,1	92,3
Pirkanmaa	66,4	77,0	90,1	64,9	76,4	91,7	68,1	77,8	87,9
Päijät-Häme	65,8	79,5	85,1	64,6	78,3	85,1	67,1	81,3	85,1
Kymenlaakso	63,5	72,4	89,7	61,3	72,7	89,8	65,8	71,9	89,4
Etelä-Karjala	65,1	77,5	91,0	62,9	76,9	92,2	67,5	78,4	89,0
Etelä-Savo	64,8	77,1	88,4	62,0	77,7	88,8	67,8	76,3	87,1
Pohjois-Savo	64,8	77,8	90,9	62,6	77,1	90,0	67,1	78,7	91,4
Pohjois-Karjala	61,4	73,0	84,7	58,7	69,8	80,9	64,3	78,2	90,4
Keski-Suomi	63,8	71,5	83,8	62,4	71,0	85,3	65,1	72,3	82,1
Etelä-Pohjanmaa	69,1	82,5	90,0	67,6	81,8	91,5	70,6	83,7	87,5
Pohjanmaa	73,5	83,2	91,4	72,3	82,0	89,8	74,8	84,8	93,5
Keski-Pohjanmaa	70,2	80,3	89,2	69,8	80,5	89,9	70,5	80,0	85,7
Pohjois-Pohjanmaa	64,5	76,7	88,5	63,4	74,9	88,9	65,6	79,2	88,0
Kainuu	62,6	74,3	85,1	58,9	73,9	83,3	66,7	74,8	87,5
Lappi	63,9	74,3	86,9	61,0	72,4	86,3	67,0	76,9	88,8

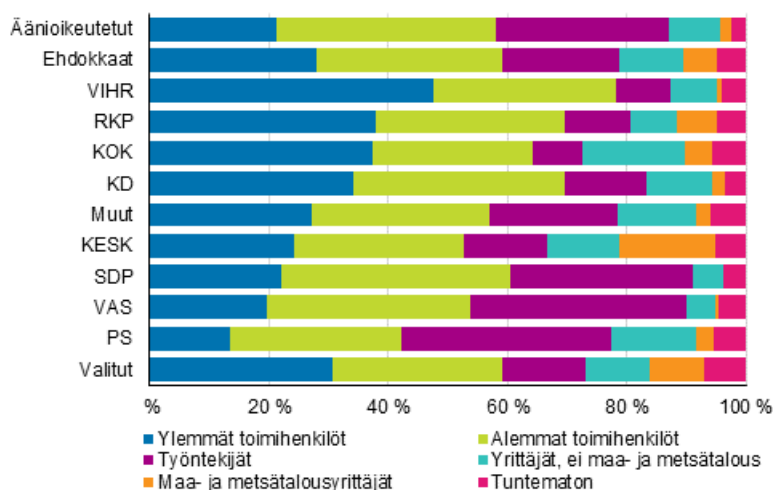
Yrittäjiä eniten Keskustan ja Kokoomuksen ehdokkaista

Kaikista työllisistä ehdokkaista lähes 30 prosenttia ja työllisistä äänioikeutetuista noin 20 prosenttia on ylempiä toimihenkilöitä. Eniten ylempiä toimihenkilöitä, eli lähes puolet työllisistä ehdokkaista, on Vihreällä liitolla. Myös RKP:n ja Kokoomuksen ehdokkaista lähes 40 prosenttia on ylempiä toimihenkilöitä. Vähiten ylempiä toimihenkilöitä on Perussuomalaisten (13,5 %) ja Vasemmistoliiton (19,6 %) ehdokkaissa. (Kuvio 17)

Kaikista työllisistä ehdokkaista yrittäjiä on 16,4 ja äänioikeutetuista 10,5 prosenttia. Eniten yrittäjiä on Keskustan ehdokkaissa (28,4 %), joista yli puolet on maa- ja metsätalousyrittäjiä. Myös Kokoomuksen ehdokkaista yrittäjiä on reilu viidennes painottuen kuitenkin enemmän muihin kuin maa- ja metsätalousyrittäjiin. Työntekijöitä on eniten Perussuomalaisten ja Vasemmistoliiton ehdokkaissa, reilu kolmannes, sekä SDP:llä, noin 31 prosenttia.

Valituista toimihenkilöitä on lähes 60 prosenttia, työntekijöitä 14 prosenttia, maa- ja metsätalousyrittäjiä yhdeksän prosenttia ja muita yrittäjiä 11 prosenttia.

Kuvio 17. Työlliset äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut sosioekonomisen aseman mukaan kuntavaaleissa 2017, %

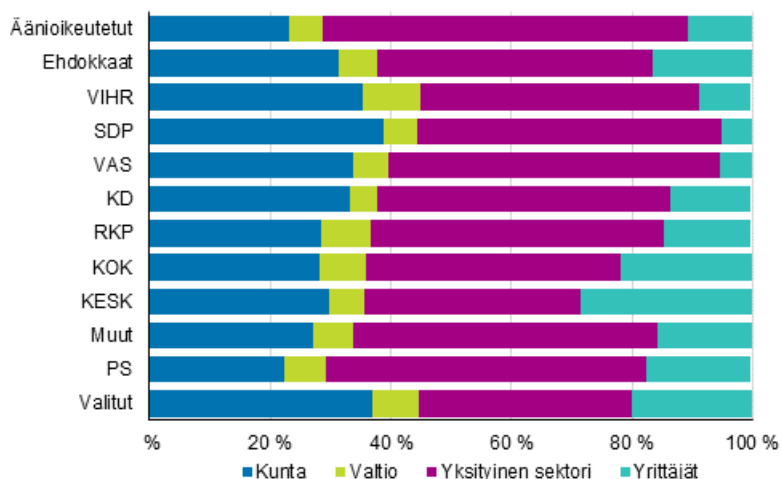
Julkinen sektori työllistää ehdokkaita ja valittuja enemmän kuin äänioikeutettuja

Ehdokkaista 78 prosenttia on työllisiä. Heistä noin 46 prosenttia on yksityisen sektorin palkansaajia, 16 prosenttia yrittäjiä, 6,5 prosenttia valtion ja 31 prosenttia kunnan palkansaajia. Puolueittain työntajatyypit vaihtelee erittäin paljon. Yksityisen sektorin palkansaajia on eniten Vasemmistoliiton, Perussuomalaisten ja SDP:n ehdokkaissa, joista yli puolet työskentelee yksityisellä sektorilla. Vähiten yksityisen sektorin palkansaajia on Keskustalla eli 36 prosenttia.

Keskustan ehdokkaista on 30 prosenttia yrittäjiä, joista suurin osa toimii maataloudessa. Vähiten yrittäjiä on SDP:ssä (5,2 %). Julkinen sektori työllistää eniten Vihreiden ehdokkaita: 36 prosenttia saa palkansa kunnalta ja 9,4 prosenttia valtiolta. Seuraavaksi eniten julkisella sektorilla työskentelevät SDP:n ehdokkaat, 39 prosenttia on kunnan palveluksessa ja 5,5 prosenttia valtiolla. Vähiten julkisen sektorin ehdokkaita on Perussuomalaisten ehdokkaissa, joista alle 30 prosenttia työskentelee julkisella sektorilla. (Kuvio 18)

Valituista 37 prosenttia on kuntasektorin palkansaajia. Valtiosektorilla työskentelee 7,5 prosenttia, yksityisen sektorin palveluksessa on 36 prosenttia ja yrittäjinä työskentelee 20 prosenttia työllisistä valtuutetuista.

Kuvio 18. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut työnantajan sektorin mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Eniten julkinen sektori työllistää ehdokkaita ja valittuja suurimmissa, yli 50 000 asukkaan kunnissa. Näissä kunnissa ehdokkaista työskentelee kunta- tai valtiosektorilla noin 40 prosenttia tai ylikin ja valituista hieman alle 60 prosenttia. Näissä kunnissa etenkin valtiosektorilla työskentelevien ehdokkaiden osuus on suurempi kuin pienemmissä kunnissa. Pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa, yrittäjien osuus työllisistä ehdokkaista on lähes neljännes ja valituista reilusti yli neljännes. (Taulukko 10)

Taulukko 10. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut työnantajan sektorin ja kuntakoon mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Kunnan kokoluokka	Yhteensä	Julkinen sektori			Yksityinen sektori	Yrittäjät
		Yhteensä	Kunta	Valtio		
Äänioikeutetut						
Yhteensä	100,0	28,9	23,1	5,8	60,4	10,5
-1 999	100,0	30,1	26,9	3,2	46,7	22,8
2 000-4 999	100,0	29,8	26,7	3,2	49,2	20,7
5 000-9 999	100,0	29,4	25,5	3,9	54,2	16,2
10 000-19 999	100,0	28,5	24,7	3,8	57,9	13,5
20 000-49 999	100,0	27,9	23,4	4,5	61,6	10,3
50 000-99 999	100,0	32,5	26,3	6,2	57,9	9,5
100 000+	100,0	27,9	20,3	7,7	64,6	7,5
Ehdokkaat						
Yhteensä	100,0	37,8	31,3	6,5	45,6	16,4
-1 999	100,0	37,8	33,8	4,0	35,6	26,6
2 000-4 999	100,0	35,6	31,1	4,4	39,7	24,6
5 000-9 999	100,0	35,5	30,7	4,8	43,0	21,4
10 000-19 999	100,0	37,6	32,7	4,9	44,5	17,9
20 000-49 999	100,0	37,2	30,9	6,3	49,7	13,0
50 000-99 999	100,0	43,1	34,8	8,3	45,0	11,8
100 000+	100,0	39,7	28,6	11,1	51,7	8,4
Valitut						
Yhteensä	100,0	44,5	37,0	7,5	35,6	19,9
-1 999	100,0	39,5	34,4	5,0	31,3	29,2
2 000-4 999	100,0	39,0	34,4	4,6	33,0	28,0
5 000-9 999	100,0	40,3	34,3	6,0	36,6	23,1
10 000-19 999	100,0	45,5	40,2	5,3	36,1	18,4
20 000-49 999	100,0	46,5	37,8	8,7	39,1	14,4
50 000-99 999	100,0	58,3	47,2	11,1	31,3	10,4
100 000+	100,0	56,9	35,1	21,7	37,5	5,6

1.7. Perheasema

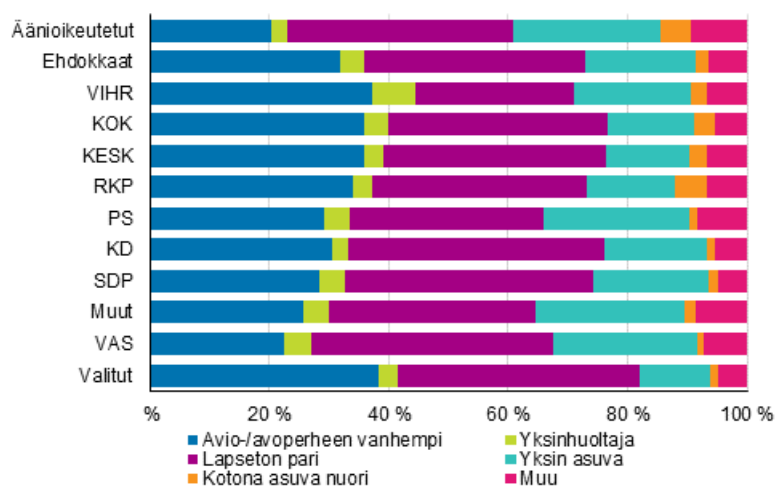
Valituista yli 40 prosenttia lapsiperheen vanhempia

Ehdokkaat poikkeavat myös perheasemaltaan äänioikeutetuista: lapsiperheen vanhempia on huomattavasti enemmän ehdokkaissa (36 %) kuin äänioikeutetuissa (23 %), ja yksin asuvia vähemmän ehdokkaissa (18 %) kuin äänioikeutetuissa (25 %). Ehdokkaissa on myös vähemmän kotona asuvia nuoria. Perheaseman eroavaisuutta selittää tietenkin jo se, että ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenne on erilainen. Ehdokkaista puuttuvat sekä ikähaitarin ala- että yläpää. Isolla osalla äänioikeutetuista lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, kun taas suuri osa ehdokkaista on sen ikäisiä, että lapset asuvat vielä kotona. (Kuvio 19, Taulukko 11)

Vihreän liiton ehdokkaissa on eniten lapsiperheen vanhempia eli lähes 45 prosenttia. Kokoomuksen ja Keskustan ehdokkaissa lapsiperheen vanhempia on vajaat 40 prosenttia. Vasemmistoliiton ehdokkaista puolestaan on vähiten niitä, joilla on vielä alle 18-vuotiaita asumassa kotonaan. Kotona asuvia alle 25-vuotiaita nuoria on eniten RKP:n (5,4 %) ja yksin asuvia puolestaan eniten Perussuomalaisen (24 %) ehdokkaissa.

Valituista lapsiperheiden vanhempia on lähes 42 prosenttia eli enemmän kuin ehdokkaissa ja äänioikeutetuissa keskimäärin. Yksin asuvia on sen sijaan huomattavasti vähemmän valituissa (11,8 %) kuin äänioikeutetuissa, joista lähes neljännes asuu yksin. Eniten lapsiperheen vanhempia on Vihreän liiton valituista, lähes 60 prosenttia. Vähiten eli noin 28 prosenttia lapsiperheen vanhempia on Vasemmistoliiton ehdokkaista. Tätä selittää pitkälti valittujen iso ikäero: Vihreän liiton tulevat valtuutetut ovat keskimäärin kymmenen vuotta nuorempia kuin Vasemmistoliiton.

Kuvio 19. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut perheeseaman mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Taulukko 11. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut puolueittain valitut perheaseman mukaan kuntavaaleissa 2017, %

	Kaikki yhteensä	Lapsiperheet (alle 18-v. lapsia)		Lapseton pari	Yksin asuva	Kotona asuva nuori	Muu
		Avio/avo-perheen vanhempi	Yksinhuoltaja				
Äänioikeutetut	100,0	20,4	2,7	37,7	24,6	5,3	9,3
Ehdokkaat	100,0	31,8	4,1	37,0	18,3	2,4	6,4
Suomen Keskusta KESK	100,0	35,8	3,3	37,2	14,0	2,9	6,8
Kansallinen Kokoomus KOK	100,0	36,0	4,0	36,6	14,5	3,3	5,5
Perussuomalaiset PS	100,0	29,2	4,3	32,5	24,4	1,4	8,3
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	100,0	28,4	4,2	41,7	19,3	1,6	4,8
Vihreä liitto VIHR	100,0	37,3	7,3	26,3	19,7	2,8	6,7
Vasemmistoliitto VAS	100,0	22,4	4,6	40,4	24,3	1,1	7,2
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	100,0	34,1	3,2	35,9	14,7	5,4	6,8
Suomen Kristillisdemokraatit KD	100,0	30,4	2,8	42,9	17,0	1,5	5,4
Muut	100,0	25,8	4,1	34,5	24,9	2,0	8,6
Valitut	100,0	38,4	3,2	40,3	11,8	1,5	4,8
Suomen Keskusta KESK	100,0	41,1	2,4	38,5	10,5	1,8	5,7
Kansallinen Kokoomus KOK	100,0	43,2	2,9	37,7	9,4	2,3	4,4
Perussuomalaiset PS	100,0	40,1	4,0	34,5	15,6	0,7	5,2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	100,0	31,6	3,1	46,8	14,0	1,1	3,4
Vihreä liitto VIHR	100,0	49,3	8,6	24,2	11,2	1,3	5,4
Vasemmistoliitto VAS	100,0	24,0	3,8	51,0	16,3	0,2	4,7
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	100,0	37,4	2,3	42,0	10,6	2,5	5,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	100,0	36,1	1,6	52,2	7,0	1,3	1,9
Muut	100,0	39,9	2,5	38,7	10,9	0,8	7,1

1.8. Lasten määrä

Ehdokkailla ja valituilla lapsia keskimääräistä enemmän

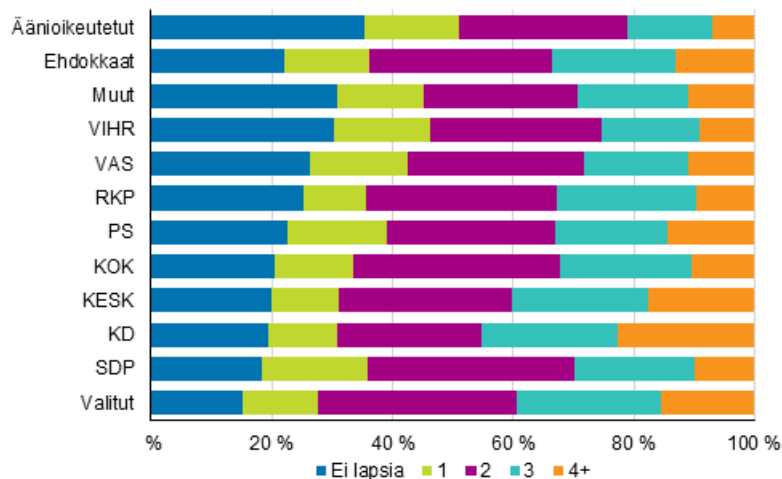
Perheasema ei kerro sitä, kuinka monella ehdokkaalla on tai on ollut omia lapsia, koska vanhemmissa ikäluokissa lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, ja esimerkiksi perheen hajotessa lapset voivat asua toisen vanhemman luona. Asiaa voidaan kuitenkin tarkastella Väestötietojärjestelmään tallennetun lasten lukumäärätiedon perusteella.

Ehdokkailla ja valituiksi tulevilla on lapsia keskimääräistä enemmän. Ehdokkaista 78 prosentilla on omia lapsia ja valituiksi tulevilla 85 prosenttia. Äänioikeutetuilla vastaava osuus on 65 prosenttia. Eniten lapsia on Kristillisdemokraateilla, joiden ehdokkaista 22 prosentilla on vähintään neljä lasta, ja Keskustalla, joiden ehdokkaista 17 prosentilla on neljä lasta tai enemmän. Suuret perheet ovat harvinaisimpia Vihreän liiton ehdokkailla (Kuvio 20).

Äänioikeutetuista 35 prosentilla ja ehdokkaista 22 prosentilla ei ole koskaan ollut omia lapsia. Lapsettomien osuus vaihtelee SDP:n 18 prosentista Vihreän liiton 30 prosenttiin.

Valituista 15 prosenttia on kokonaan lapsettomia.

Kuvio 20. Äänioikeutetut, ehdokkaat (puolueittain) ja valitut lasten lukumäärän mukaan kuntavaaleissa 2017, %

Ehdokkailla on keskimäärin kaksi lasta. Kaikilla äänioikeutetuilla on puolestaan keskimäärin 1,5 lasta. Eniten lapsia on Kristillisdemokraattien ehdokkailla eli 2,4 lasta ja vähiten Vihreän liiton ehdokkailla 1,6 lasta. Äänioikeutetuilla miehillä on hieman vähemmän lapsia kuin naisilla, mutta ehdokkaissa sukupuolten välillä ei ole eroa. (Taulukko 12)

Valituiksi tulleilla on keskimäärin 2,3 lasta. Eniten lapsia on Kristillisdemokraateilla eli keskimäärin kolme lasta ja vähiten Vihreän liiton valtuutetuilla, 1,8 lasta.

Taulukko 12. Äänioikeutetut, ehdokkaat ja valitut puolueittain lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kuntavaaleissa 2017

	Yhteensä		Miehet		Naiset	
	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Äänioikeutetut	1,5		1,4		1,6	
Puolue	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Yhteensä	2,0	2,3	2,0	2,3	2,0	2,2
Suomen Keskusta KESK	2,3	2,7	2,4	2,7	2,3	2,5
Kansallinen Kokoomus KOK	2,0	2,2	2,0	2,2	1,9	2,1
Perussuomalaiset PS	1,9	2,2	1,9	2,2	2,1	2,1
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	1,9	2,1	1,9	2,1	2,0	2,1
Vihreä liitto VIHR	1,6	1,8	1,5	1,6	1,7	1,9
Vasemmistoliitto VAS	1,8	2,1	1,7	2,1	1,8	2,0
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1,9	2,1	1,8	2,0	1,9	2,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	2,4	3,0	2,4	3,1	2,3	2,8
Muut	1,7	2,3	1,7	2,2	1,8	2,5

1.9. Tulotaso

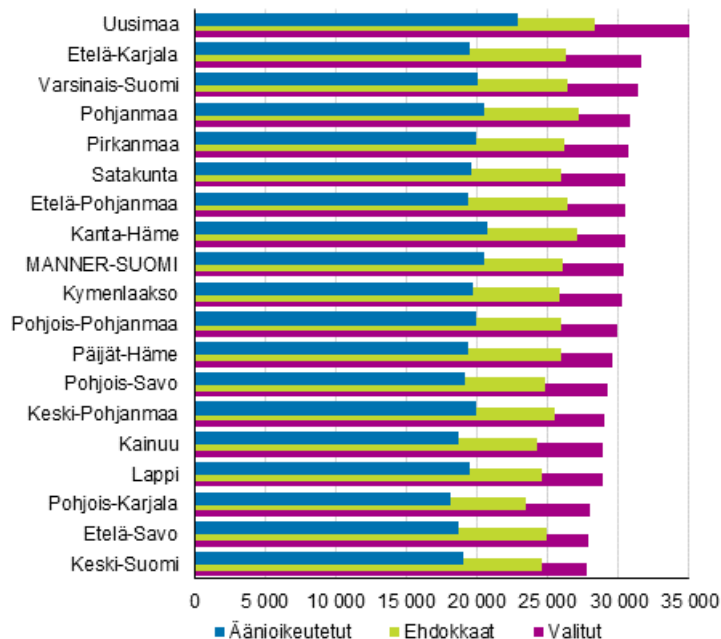
Ehdokkaiden ja valittujen tulotaso korkeampi kuin äänioikeutettujen

Seuraavassa on tarkasteltu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valtuustoihin valittuja käytettävissä olevien rahatulojen mukaan. Tulotiedot ovat viimeksi vahvistetusta verotuksesta vuodelta 2015. Käytettävissä olevilla rahatuloilla tarkoitetaan verojen jälkeisiä rahatuloja, jotka koostuvat työ- ja omaisuustuloista, työhön liittyvistä luontoiseduista sekä tulonsiirroista.

Ehdokkaat ja valtuustoihin valitut ovat korkeammin koulutettuja kuin äänioikeutetut ja heistä on myös suurempi osa työelämässä. Tämä selittää osaksi sen, että myös heidän tulotasonsa on korkeampi kuin äänioikeutettujen. Äänioikeutettujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani vuodelta 2015 oli 20 500 euroa, ehdokkaiden 26 100 euroa ja valtuustoihin valittujen 30 300 euroa. Ehdokkaiden käytettävissä oleva rahatulo on keskimäärin 27 prosenttia suurempi kuin äänioikeutettujen. Käytettävissä olevat rahatulot ovat suurimmat Uudellamaalla niin äänioikeutetuilla (22 900 euroa/vuosi), ehdokkailla (28 300 euroa/vuosi) kuin valituillakin (35 600 euroa). (Kuvio 21, Taulukko 13)

Suurin tuloero ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä on Etelä-Pohjanmaalla, Etelä-Karjalassa ja Pohjanmaalla, joissa ehdokkaiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani on yli 6 500 euroa korkeampi kuin äänioikeutettujen. Pienin tuloero on Lapissa, Pohjois-Karjalassa, Uudellamaalla ja Keski-Suomessa, alle 5 500 euroa.

Kuvio 21. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2017

Taulukko 13. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa/vuosi) maakunnittain kuntavaaleissa 2017, %

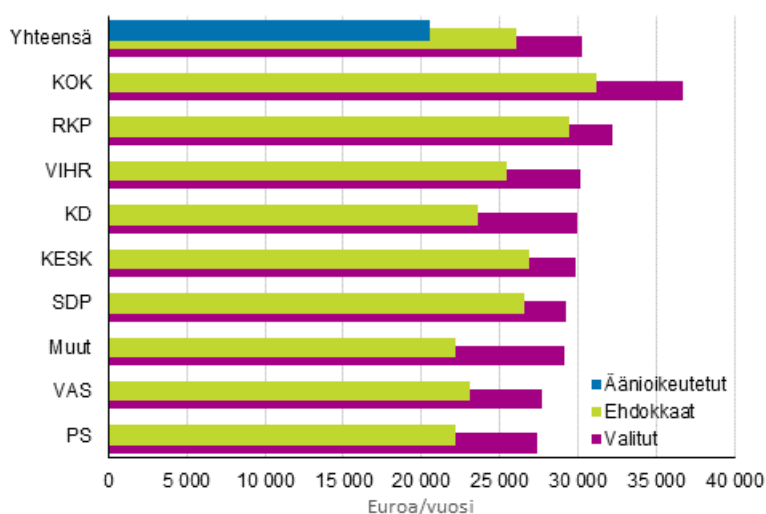
Maakunta	Äänioikeutetut			Ehdokkaat			Valitut		
	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset
Manner Suomi	20 503	22 131	19 293	26 076	26 586	25 450	30 310	31 354	29 047
Uusimaa	22 916	26 636	21 631	28 296	29 134	27 020	35 633	37 525	34 172
Varsinais-Suomi	20 061	21 634	18 913	26 420	26 719	26 080	31 374	32 233	30 132
Satakunta	19 605	21 541	18 114	25 987	27 058	24 781	30 457	32 019	28 001
Kanta-Häme	20 680	22 507	19 274	27 081	27 036	27 280	30 432	30 999	29 754
Pirkanmaa	19 951	21 736	18 686	26 151	26 846	25 416	30 745	32 238	29 053
Päijät-Häme	19 363	21 159	18 144	25 886	26 588	25 062	29 612	31 635	27 387
Kymenlaakso	19 741	21 861	18 155	25 794	26 730	24 607	30 284	32 119	28 908
Etelä-Karjala	19 490	21 524	18 009	26 291	28 001	24 248	31 648	32 834	29 758
Etelä-Savo	18 649	19 698	17 757	24 926	25 411	24 222	27 891	27 814	28 284
Pohjois-Savo	19 082	20 279	18 119	24 755	25 067	24 265	29 241	30 021	28 237
Pohjois-Karjala	18 162	19 052	17 468	23 424	23 465	23 142	27 937	27 711	28 084
Keski-Suomi	19 071	20 633	17 919	24 521	24 972	23 655	27 721	28 110	27 229
Etelä-Pohjanmaa	19 352	20 737	18 268	26 330	26 610	26 092	30 433	31 861	27 915
Pohjanmaa	20 507	22 662	18 794	27 192	28 217	26 154	30 811	31 648	29 455
Keski-Pohjanmaa	19 878	22 036	18 232	25 529	25 673	25 505	29 022	29 904	26 949
Pohjois-Pohjanmaa	19 954	21 455	18 794	25 887	26 164	25 525	29 871	30 928	28 185
Kainuu	18 693	19 606	17 874	24 241	24 553	23 713	28 856	28 052	29 885
Lappi	19 510	20 538	18 717	24 536	24 816	24 091	28 829	30 243	27 212

Kokoomuksen ehdokkaat ja valitut suurituloisimpia

Puolueittain ehdokkaiden tulot vaihtelevat Kokoomuksen 31 200:sta Perussuomalaisten 22 200 euroon. RKP:n ehdokkaiden mediaanitulot ovat 29 500, Keskustan 26 900 euroa ja SDP:n 26 600. Äänioikeutettuihin verrattuna Kokoomuksen ehdokkailla on käytettävissään vuodessa yli 10 000 euroa enemmän kuin äänioikeutetuilla. Perussuomalaiset ehdokkaat ovat tulotasoltaan lähimpänä äänioikeutettuja. Heidän käytettävissä olevat rahatulonsa vuodessa ovat 1 700 euroa suuremmat kuin äänioikeutettujen. (Kuvio 22, Taulukko 14)

Valituksi tulleiden käytettävissä olevien rahatulojen mediaani 30 000 euroa vuodessa, joka on noin 10 000 euroa enemmän kuin äänioikeutettujen tulojen mediaani. Suurituloisimpia ovat Kokoomuksen tulevat valtuutetut. Heillä on käytettävissään keskimäärin 36 700 euroa vuodessa. Pienituloisimpia ovat Perussuomalaisten valituksi tulleet. Heidän käytettävissä olevien rahatulojen mediaani on noin 27 400 euroa vuodessa.

Kuvio 22. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa) kuntavaaleissa 2017

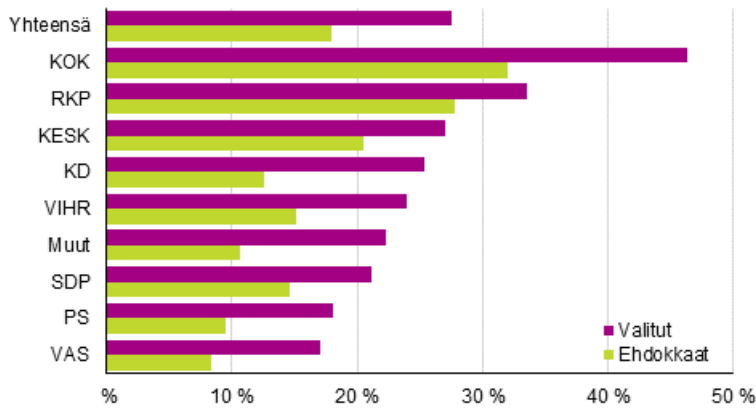
Taulukko 14. Äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen puolueittain käytettävissä olevien rahatulojen mediaani (euroa vuodessa) kuntavaaleissa 2017, %

	Mediaanitulot (€/vuosi)					
	Yhteensä		Miehet		Naiset	
Äänioikeutetut	20 503		22 131		19 293	
	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut	Ehdokkaat	Valitut
Yhteensä	26 076	30 310	26 586	31 355	25 450	29 047
Suomen Keskusta KESK	26 932	29 871	27 687	31 359	26 089	28 209
Kansallinen Kokoomus KOK	31 190	36 724	32 789	38 902	29 328	33 631
Perussuomalaiset PS	22 225	27 365	22 534	27 365	21 550	27 374
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	26 552	29 245	26 974	29 746	25 943	28 387
Vihreä liitto VIHR	25 478	30 131	25 557	31 660	25 450	29 261
Vasemmistoliitto VAS	23 102	27 701	23 410	28 740	22 750	26 560
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	29 483	32 202	31 130	34 358	27 585	30 550
Suomen Kristillisdemokraatit KD	23 610	29 960	24 668	31 085	23 002	28 909
Muut	22 199	29 121	21 399	28 720	22 956	30 029

Kun äänioikeutettu väestö järjestetään tulojen mukaan ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen osaan, saadaan äänioikeutetun väestön tulokymmenykset. Näistä jokaisessa on hieman alle 440 000 henkilöä. Äänioikeutetun väestön suurituloisimmalla kymmenesosalla käytettävissä on vähintään 38 000 euroa ja pienituloisimmalla kymmenesosalla korkeintaan 8 250 euroa.

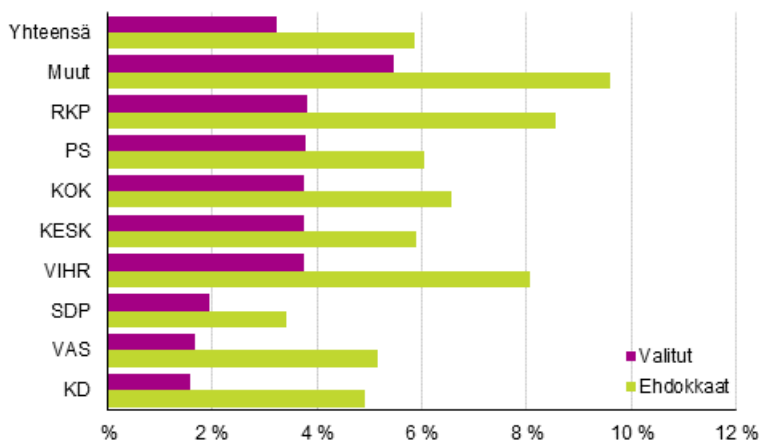
Kaikista ehdokkaista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 18 prosenttia ja valituiksi tulleista noin 28 prosenttia. Niin ehdokkaiden kuin valituiksi tulleidenkin tulojakauman hyvätuloisimmassa päässä ovat Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaat. Kokoomuksen valituista ylimpään tulokymmenykseen kuuluu 46 prosenttia ja RKP:n valituista noin kolmannes.

Kuvio 23. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien osuus ehdokkaista ja valituista puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

Ehdokkaista alimpaan tulokymmenykseen sijoittuu noin kuusi prosenttia. Eduskuntapuolueiden ulkopuolisisten puolueiden ja valitsijayhdistysten ehdokkaista alimpaan tulokymmenykseen kuuluu vajaat kymmenen prosenttia ja RKP:n ehdokkaista hieman alle yhdeksän prosenttia. SDP:n ehdokkaista alimpaan tulokymmenykseen kuuluu vähiten, eli vain 3,4 prosenttia. (Kuvio 24)

Kuvio 24. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluvat ehdokkaat ja valitut puolueittain kuntavaaleissa 2017, %

Kuntavaalit, laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskuksen julkaisema kuntavaalien 2017 vahvistettu tulos perustuu tarkastuslaskennan tulokseen 12.4.2017 (päivitetty 20.4.2017). Tilastokeskus tuottaa kuntavaaleista viralliset tilastot, jotka sisältävät keskeiset tiedot ehdokkaista, valituista, äänioikeutetuista, äänestäneistä ja puolueiden kannatuksesta. Kunnallisvaalit - tilastosivulla on myös esitetty analyysyjä ehdokkaiden ja valittujen taustoista, ennakoita äänestäneistä sekä erillisinä palveluina vaalikarttapalvelu ja StatFin-palvelu (tietokantataulukot / tarkin taso on äänestysalue).

1.2 Olennaiset käsitteet

Yleistä

Kuntavaaleissa valitaan valtuutetut kuntien valtuustoihin. Vuoden 2017 alussa on kuntien lukumäärä Manner-Suomessa 295 ja Ahvenanmaan maakunnassa 16.

*Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2017) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 31.10.2016). *Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksen kohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen.*

Kunnassa valittavien valtuutettujen määrästä päättää valtuusto (Kuntalaki 410/2015 16§). Asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan.

Vaalilain muutos (563/2015) tuli voimaan 1.6.2015, jolloin vaalien nimi muutettiin muotoon kuntavaalit, vaalien toimitusaika muuttui (2012 lokakuun neljännestä sunnuntaista joka neljäs vuosi). Kuntavaalit toimitetaan joka neljäs vuosi huhtikuun kolmantena sunnuntaina (9.4.2017). Jos kolmas sunnuntai osuu pääsiäispäiväksi tai sen jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivä siirtyy pääsiäispäivää edeltäväksi sunnuntaiksi (Vaalilaki 563/2015 144§).

Ahvenanmaan maakunnan kunnissa vaalit (www.val.ax) toimitetaan myös joka neljäs vuosi, mutta eri aikaan kuin Manner-Suomessa, seuraavaksi lokakuussa 2019 (www.val.ax).

Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilain mukaisesti (ajantasainen vaalilaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>) tarkemmin Oikeusministeriön verkkosivuilla www.vaalit.fi (=> vaalitieto => vaalilainsäädäntö) ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998). Mahdollisuus äänestää ennakkoon ulkomailla kunnallisvaaleissa oli ensimmäistä kertaa vuonna 2000.

Vaalilainsäädäntö

Ensimmäinen kunnallisvaaleja koskeva laki annettiin vuonna 1917. Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Kunnallisvaaleja koskevat säännökset sisältyvät tähän ja kuntalakiin 410/2015.

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit). Suomessa suhteellisen vaalitavan laskentamenetelmänä sovelletaan nk. d'Hondtin menetelmää.
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun. Sensijaan tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan eli käynyt äänestämässä, ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin.

- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta. Sen sijaan äänestystilanteessa voidaan tietyin edellytyksin käyttää avustajaa.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.** Tällä pyritään turvaamaan vaalien yleinen luotettavuus, äänestäjän oikeus ja mahdollisuus ilmaista vapaa tahtonsa sekä varmistamaan vaalisalaisuuden toteutuminen. Vaaliviranomaisten valinnasta sekä toimimisessa tehtävässään säädetään vaalilaissa.
- Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä, jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja äänioikeusrekisteri, äänestäminen ja vaalituloksen laskeminen

Äänioikeus

Kuntavaaleissa äänioikeutettu on:

jokainen viimeistään vaalipäivänä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka on

1. Suomen tai muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen taikka Islannin ja Norjan kansalainen ja jonka kotikunta kyseinen kunta on 51. päivänä ennen vaalipäivää; tai
2. muun valtion kansalainen, jonka kotikunta kyseinen kunta on 51. päivänä ennen vaalipäivää ja jolla on ollut yhtäjaksoisesti kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan laskettuna 51. päivästä alkaen ennen vaalipäivää.
3. EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenenä ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa 51. päivänä ennen vaalipäivää edellyttäen, että hänen tietonsa on talletettu hänen pyynnöstään väestötietojärjestelmään ja kirjallisesti ilmoittanut maistraatille viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää haluavansa käyttää äänioikeutta kuntavaaleissa.

Äänioikeusrekisteri

Väestörekisterikeskus laatii äänioikeutetuista rekisterin (äänioikeusrekisteri) 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan 22.2.2017 niiden tietojen perusteella, jotka olivat väestötietojärjestelmässä 17.2.2017.

Äänioikeusrekisteri on julkisesti nähtävillä maistraateissa 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen (eli 22.2.2017 lukien). Jokaiselle rekisteriin otetulle postitetaan lisäksi viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää (16.3.2017) ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan mm. vaalipäivä, ennakoäänestyspäivät, äänioikeutetun äänestyspaikan osoite sekä vaaliviranomaisen yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset tulee tehdä maistraateille viimeistään 16. päivänä (24.3.2017) ennen vaalipäivää, maistraatti ratkaisee oikaisuvaatimukset viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää eli tiistaina 28.3.2017 kello 12.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina (9.4.2017).

Kotimaan ennakoäänestys toimitetaan (29.3.2017-1.4.2017) yleisissä ennakoäänestyspaikoissa, laitoksissa ja kotiaänestyksenä tietyin edellytyksin. Kotimaan yleisiä ennakoäänestyspaikkoja ovat kunnan määräämät virastot, postikonttorit ja muut paikat. Ulkomaan ennakoäänestys toimitetaan (29.3.2017–1.4.2017) Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa sekä suomalaisissa laivoissa. Ulkomaan yleisinä ennakoäänestyspaikkoina ovat valtioneuvoston asetuksella määrätyt Suomen edustustot ja niiden toimipaikat. Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa. Edustustoissa voi äänestää kuka tahansa kuntavaaleissa äänioikeutettu riippumatta siitä, missä maassa tai missä kunnassa hän asuu. Edustustoissa voivat siten äänestää esimerkiksi lomamatkalla tai työkomennuksella ulkomailla olevat äänioikeutetut.

Vaalipäivän äänestyksessä äänioikeutettu voi äänestää vain oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Äänestäjän ei tarvitse esittää erityistä syytä ennakoäänestykselle, vaan hän voi vapaasti valita ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen välillä. Ennakoäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää (29.3.2017) sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä (1.4.2017) ja kotimaassa 5. päivänä (4.4.2017) ennen vaalipäivää.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Kunnallisvaalien tuloksen laskenta

Ennakoäänten laskenta

Kuntien keskusvaalilautakunnat aloittavat ennakoäänten laskennan vaalipäivänä sunnuntaina aikaisintaan klo 15 (tai erityisestä syystä aikaisemminkin, kuitenkin aikaisintaan kello 12). Tällöin ruskeat kirjekuoret avataan ja niiden sisällä olevat äänestysliput lasketaan. Ennakoäänät pyritään laskemaan niin, että ennakoäänestyksen tulos olisi valmis samana iltana kello 20:een mennessä. Tätä ennen keskusvaalilautakunnat eivät saa antaa mitään tietoja laskentapaikan ulkopuolelle laskennan edistymisestä.

Vaalipäivän äänten laskenta

Heti kun vaalihuoneistot kello 20 ovat sulkeutuneet, vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänten alustavan laskennan. Vaalilautakunta avaa vaaliuurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa. Kunnan keskusvaalilautakunta puolestaan välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 keskusvaalilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'n laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan ensimmäisessä vaiheessa lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliitton kuulumattoman (yksittäisen) puolueen,
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijajyhdistyksen

saama kokonaisäänimäärä. Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuulumattomia valitsijajyhdistyksiä. Laskennan toisessa vaiheessa asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella. Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertauslukuun ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen. Lopuksi kunnan kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan valtuutetuksi niin monta ehdokasta kuin kunnassa valitaan valtuutettuja.

Vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen eli kelpoinen ehdokkaaksi kuntavaaleissa on henkilö,

1. jonka kotikunta kyseinen kunta on,
2. jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa ja
3. jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi

Vaalikelpoisuuden rajoituksista säädetään kuntalain 72§:ssä.

Vaalikelpoisuus määräytyy lähtökohtaisesti samassa aikataulussa kuin henkilön äänioikeuskuntakin eli väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2017 kuntavaaleissa perjantaina 17.2.2017) olevien tietojen mukaan. Jos henkilö kuitenkin muuttaa kotikuntaansa kyseisen päivämäärän jälkeen, hänen vaalikelpoisuutensa seuraa mukana.

Ehdokkaan vaalikelpoisuuden määräytymiselle ei ole lainsäädännössä säädetty selvää ajankohtaa, mutta käytännössä ehdokkaan kotikunnan tulee olla selvä viimeistään 32. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2017 kunnallisvaaleissa keskiviikkona 8.3.2017), jolloin keskusvaalilautakunnat käsittelevät ja ratkaisevat ehdokashakemuksiin tehdyt täydennykset. Ehdokkaiden kotikuntaa koskevat ratkaisut tehdään väestötietojärjestelmässä olevin tietojen perusteella.

Ehdokasasettelu

Ehdokkaita kuntavaaleissa voivat asettaa

1. puolerekisterissä olevat puolueet
2. äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset

Kukin puolue voi asettaa kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita. Jos kunnassa valitaan esimerkiksi 27 valtuutettua, puolueella voi olla enintään 40 ehdokasta. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokkaiden yhteismäärä saa kuitenkin olla enintään sama kuin yksittäisen puolueen ehdokkaiden enimmäismäärä.

Valitsijayhdistyksen yhden ehdokkaan asettamiseksi voi perustaa vähintään 10 asianomaisessa kunnassa äänioikeutettua henkilöä. Kunnassa, jossa asukasluku on vaalivuotta edeltävän marraskuun lopussa enintään 1 500, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään kolme äänioikeutettua. Jos kunnan asukasluku on 1 501-2 000, valitsijayhdistyksen voi perustaa vähintään viisi äänioikeutettua. Valitsijayhdistykset voivat puolestaan muodostaa yhteislistoja, joissa kussakin voi olla enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita. Puolueen ja valitsijayhdistyksen tulee toimittaa ehdokaslistansa (ehdokashakemuksensa) kunnan keskusvaalilautakunnalle 40. päivänä ennen vaaleja (viimeistään 28.2.2017 ennen kello 16.) Samaan määräaikaan mennessä keskusvaalilautakunnalle on toimitettava myös ilmoitukset vaaliliitoista ja yhteislistoista.

Kunnan keskusvaalilautakunta tutkii ehdokaslistat, erityisesti sen, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia ja vahvistaa ehdokasasettelun 31. päivänä ennen vaalipäivää (9.4.2017). Keskusvaalilautakunta laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, johon otetaan arvoitussa järjestyksessä kaikkien puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen ehdokkaat. Jokaisesta ehdokkaasta on yhdistelmässä seuraavat tiedot: järjestysnumero (alkaen numerosta 2), nimi sekä arvo, ammatti tai toimi.

Kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä vaihtelee kunnan asukasluvun mukaan (vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä oleva tieto).

Kuntalaki 410/2015 16§

”Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuimien kieltää täytäntöönpanon.”

Kuntalain 410/2015 16§:n mukaan valtuutettuja on valittava kuitenkin vähintään seuraavasti:

Valtuutettujen lukumäärä kunnan asukasluvun mukaan

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001 - 20 000	27
20 001 - 50 000	43
50 001 - 100 000	51
100 001 - 250 000	59
250 001 - 500 000	67
yli 500 000	79

Vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien vaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty internetissä Luokitukset–osiossa (Kunnallisvaalit kotisivulla).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan. Vuoden 2017 alussa kuntien lukumäärä on Manner-Suomessa 295 ja Ahvenanmaalla 16.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Kuntavaalit toimitetaan vaalivuoden (2017) alussa voimaan astuvan kuntajaon mukaisena (äänestysaluejako on tullut voimaan 31.10.2016). **Kuntarakennelain (1698/2009) 23 §:n 1 momentin mukaan kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavat kuntavaalit toimitetaan uutta kuntajakoa noudattaen. Koska kuntavaalit toimitetaan nyt siis huhtikuussa 2017, sanottu sääntely koskee niitä kuntajaon muutoksia, jotka tulevat voimaan 1.1.2018. Hallituksen esityksen /HE 268/2014 v.p.) perusteluiden mukaan valtioneuvoston tulee näissä tapauksissa tehdä kuntajaon muutosta koskeva päätös viimeistään vaalivuotta edeltävän vuoden (siis vuoden 2016) loppuun mennessä. (tiedossa ei ole sellaisia kuntajaonmuutoksia, jotka tulisivat voimaan 1.1.2018)* Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin sekä maaseutumaisiin kuntiin. Luokitus perustuu vuonna 2016 tehtyyn taajamarajaukseen ja kunnan väkilukutietoon vuodelta 2015. Taajamarajaus tuotetaan Suomen ympäristökeskuksessa vuosittain.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus, vaalipiiri, kunta, äänestysalue, puolue (puoluerekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä, asuinmaa.

Kuntavaaleissa 2017 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet (15/16):

(20.2.2017 puoluerekisteriin merkittyjen puolueiden ilmoittaminen keskusvaalilautakunnille)

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kommunistinen Työväenpuolue - Rauhan ja Sosialismin puolesta (KTP)
- Liberaalipuolue – Vapaus valita (LIBE)
- Piraattipuolue (Piraattip.)
- Suomen Eläinoikeuspuolue (EOP)
- Feministinen puolue (Femin.p.)
- Itsenäisyyspuolue (IP)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj.

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (laki Tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös vaalitulokset. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinoloilastot vaalitulosten tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-580-16).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu kuudesta osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohjatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista sekä vaaliviranomaisista;
2. Äänestyspaikkajärjestelmä (äänestyspaikkarekisteri), jossa ovat tiedot yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Väestörekisterikeskus poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12;
4. Ehdokasjärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaana hän on), henkilötunnus;
5. Keskitetty laskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
6. Tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä, jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu neljästä vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri.

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Vaalitulosten yhteydessä tuotetaan myös tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu 22.2.2017 perustettuun äänioikeusrekisteriin ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, perhe- ja

työssäkäyntitilastoihin ja tutkintorekisteriin. Äänioikeutetuista tarkastelussa ovat mukana vain Suomessa asuvat äänioikeutetut.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja kunnanvaltuutettuja tiettyjen muuttujien suhteen. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2014-2016. Tätä uudempia tietoja ei ole ollut käytettävissä. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiiri

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaistaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaistaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Tieto on vuodelta 2015.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0–14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2015 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio- /avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- yksin asuva
- -
- kotona asuva lapsi
- muu

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi lapsiksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat henkilöt. Ryhmä ”Muu” sisältää ne perheettömät, jotka asuvat yhdessä muiden henkilöiden kanssa (esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva yksinäinen äiti/isä), asunnottomat ja laitosväestö. Yksin asuvat perheettömät ovat luokassa ”Yksin asuva”.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2015.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2015.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 11-12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot, 1-3 -vuotiset ammatilliset tutkinnot ja ammatilliset perustutkinnot.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2-3 vuotta keskiasteen jälkeen. Näitä koulutuksia ovat esim. tekniikan, merkonomien ja sairaanhoitajan tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Alemman korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esim. maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2015.

Käytettävissä olevat rahatulot

Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät rahamääräiset tuloerät ja työsuhteeseen liittyvät luontoisedut. Rahatuloihin eivät sisälly laskennalliset tuloerät, joista tärkein on laskennallinen asuntotulo. Kun bruttorahatuloista vähennetään maksetut tulonsiirrot, jäljelle jäävä tulo on käytettävissä oleva rahatulo.

Tieto on vuodelta 2015.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

Kaksoiskansalaisuus

Henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus (kansalaisuuslaki 2003/359 ja kansalaisuusasetus 1985/699). Jos henkilöllä on kahden maan kansalaisuus, joista toinen on Suomen, hän on tilastoissa Suomen kansalaisena. Jos Suomessa asuvalla ulkomaan kansalaisella on useita ulkomaiden kansalaisuuksia, hän on rekisterissä ja tilastoissa sen maan kansalaisena, jonka passilla hän on maahan tullut. Kansalaisuus on sama kuin passin myöntämismaa. Henkilöllä voi olla useita kansalaisuuksia tai ei lainkaan kansalaisuutta. Kansalaisuudeksi hyväksytään myös muukalaispassin omistaminen.

Valtionveronalaiset tulot

Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset muuttuvat vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Ensimmäinen aineisto eli ennakkotilastot julkaistaan mahdollisimman pian internetissä, StatFin-palvelussa sekä Kunnallisvaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2004) vaalitiedot sekä valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Kunnallisvaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukkoita. Toinen aineisto eli lopulliset tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle vaalituloksen vahvistamisen jälkeen. Vaalituloksen vahvistamisen jälkeen julkaistaan Internetissä ennakkotilastoja vastaavat vahvistetut tiedot tilastosivulla sekä päivitetään StatFin-palveluun tietokannat.

Vaalikarttapalvelussa julkaistaan keskeisiä vaalitulostietoja kuntavaaleista.

Maksullisessa ALTIKA – tietokannassa on kunnallisvaaleista vaalitulostietoja vuodesta 1976 alkaen.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään vaalivuoden kuntajakoa. Jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne on toimitettava muutoksenkohteena olevissa kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. vaalivuotta seuraavan vuoden kuntaluokitusta. Uusi Tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 2000 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin. Kunnallisvaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulostietoja aikasarjataulukkoina vuodesta 1921 alkaen.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulostietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Sami Fredriksson 029 551 2696

Kaija Ruotsalainen 029 551 3599

Jaana Asikainen 029 551 3506

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/kunnallisvaalit>

Lähde: Kunnallisvaalit 2017, ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2323-1092 (pdf)